

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szorosos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér

Nyitólát sora 40 fillér

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 537.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezérelk: Modern és erőszakos szocializmus!
Apponyi beszél.
Az aradi üzletek záró-órál.
Halálos szerencsétlenség.
A földspán automobilja.
Utolsó percek.
A kiegyezés.
Lengyel Zoltán bizonyít.
Tárca: Szocialisták. Irta: Dr. Ormos Ede.

Modern és erőszakos szocializmus!

Arad, április 12.

Napjainkban az arra nem hivatott emberek a szocializmussal előszeretettel foglalkoznak és ezen tan fejtegetésébe bocsátkoznak, anélkül, hogy azt akár a praktikus, akár pedig a teoretikus oldaláról ismernék. Ennek szomorú következménye a munkaadók és munkások közt való folytonos viszály, amely sohasem fog helyes megoldást nyerni és a kérdés sohasem fog az igazi mederbe tereltetni mindaddig, míg a kérdést hamisan adják fel és hamisan válaszolják meg. A munkaadók mint praktikus szociológusok megértik a modern kor haladó szellemét, a modern szocializmust és annak erejükhöz, tehetségükhöz mérten meg is kívánnak felelni, ha utjokban nem állna az erőszakos szocializmus, mely minden átmenet nélkül majmolja a külföldi szocializmust, azt a szocializmust, mely évtizedes fejlődés folytán a mai álláspontját elérte s azt joggal megvédelmezní és fejleszteni törekszik. Az ő munkásságuk érett a szocializmus modern felfogására, a miénknek először meg kell tanulnia azt, hogy miért és hogyan küzdjön.

A külföldön neves nemzetgazdászok kezelik a kérdéseket, nálunk pusztán lelketlen és önző agitátorok, kik ezt nem mint tudományt, hanem mint egy megélhetési forrást kezelik s magát a főkérdést mellőzve, a mellékkérdéseket feszegetik, vagyis azt, hogy mikép lehetne a kérdésből tőkét kovácsolni, tekintet nélkül a küzdő felek érdekeire. Jó maguk folyton a tőke ellen izgatnak s ők maguk a zavarosban a tőkét halásszák a gyengébb fél filléreiből. Csak ujabban akad egy-két nevesebb ember, aki a kérdést jogi szempontokból kezeli, ezek a modern szocializmus apostolai, a munkásságnak és a munkaadóknak igaz, érdektelen barátai.

A legtöbb szocialista vezető nálunk közönséges tudást és műveltséget nélkülöző agitátor, akik nem józanul mérlegelnek, a természeti törvényeket és igazságokat meghazudtolják, nem felvilágosító magyarázattal tömíkövetőiket, hanem hangos kiáltozással, hirlapi cikkekkel és plakátfenyegetésekkel. Természetes, hogy a tanoknak ilyenén hirdetése szüli a har-

cot a munkaadók és munkások között. Nem a munkahiány az oka, hogy Magyarországból annyi munkásember vándorol ki Amerikába, az állítólagos jobb munkáshazába, hanem a szivtelen agitáció, amely a munkaadók és munkások közti viszonyt annyira kiélesíti, hogy a kibékülésnek teljesen útját zárja. A vezérelv az, hogy az országból a fölösleges munkaerő távozzék. Az itt maradt kevés munkaerővel azután a helyzetet könnyen meg lehet javítani. A küzdelmet a tőkével könnyebben felveheti és eredménynyel megvívhatja. Ez a tétel azonban hamis. Igaz, hogy pillanatnyi sikert felmutatni tud, de megfojtja csirájában a vállalkozási kedvet s a tőkét a pénzintézetekbe, a nyugodtabb és biztosabb üzletbe hajtvá, elvonja az ipartól. Mert melyik tőkésnek lehet ott vállalkozási kedve, ahol az eredményt a munkásoknak szivtelen előharcosai, az agitátorok saját jól felfogott érdeküket védelmezendő, veszélyeztetik.

A hazai ipar megteremtésének és fellendítésének egisze alatt alakuló iparvállalatok csakhamar megtudják, hogy tőkéjük az áldatlan viszonyok folytán nem jövedelmez. Tengődnek egy ideig vagy pedig tartózkodnak a tovafejlődéstől és lassanként tőkéjüket biztosítva visszavonulnak.

A modern szocializmus jogosan követeli a munkás helyzetének javulását és a modern iparos meg is felel ennek a lehetőség határain belül. Nyujt, amennyit nyujthat. Az elmúlt két esztendőben legalább is 40 százalék béremelést. Saját érdeke, hogy állandó munkáskarra tegyen szert s ezt meg is teszi addig, míg anyagi kérdésről van szó, de ellentáll s joggal, akkor, mikor a munkásai az anyagi érdek burkolatában hatalmi kérdéseket feszegetnek. Csak szervezett munkástársakkal dolgozunk, ezalatt a mester alatt nem dolgozunk, ezzel a munkással nem dolgozunk, mert a szervezetben nem jó viselte magát, a másikkal azért nem dolgozunk, mert adós a szervezeti tagjárulékkal, mert nem fizetett elő a szakujásra; ilyen és egyéb kifakadások zavarják a munkát s sztrájkra ingerelnek ezer és ezer munkást. Folytonosan nagyobbodó bér és kevesebb munkaidő, tehát kevesebb teljesítmény is; ez nem lehet a modern szocializmus alapja. Igenis több bért követeljen a munkás, jobban éljen, mert életszükséglete azt méltán megkívánja, de teljesítsen is több munkát, mert több követelést nélkül az ipar nem koncedálhat. Többször kínálkozott alkalmam Amerikából visszajött munkásokkal e tárgyban bővebben értekezni.

Ime egy példa: Nálunk a vasuton fizetnek egy kocsirakomány fakirakásért két koronát. E munkához átlag három

ember szükséges. A három ember nálunk naponként 3 kocsirakomány fakirakást teljesít. A teljesítményért 6 korona napi bért kapnak, tehát egyre napi 2 korona bér esik. A munkát rendszerint 6 órakor reggel kellene megkezdeni. A mi munkásunk mindenekelőtt egy órát azon tépelődik, hogy a munkát mikép kezdje meg; félóra dolog után jön a reggeli. Eltart fél óráig. Kell is annyi hozzá. Reggeli után fél óra új tépelődéssel telik el. A tárgy fontos: hogyan folytassa a munkát. Az egész nap tépelődésekkel telik a teljesítmény rovására. Odaát Amerikában másképp áll a dolog. Egy kocsirakomány fa kirakásáért 40 cents jár, a mi pénzünk szerint 1.98 korona. Három ottani, vagy tőlünk átesőpent munkás naponként 8 kocsirakomány fát rak ki, vagyis 320 cents-t keres, a mely a mi pénzünkhöz mérten 15.84 koronát teszen ki. Vagyis egyre esik 5.28 korona. Igen ám, csak hogy odaát a renyhe, lusta, tépelődő munkást nem használhatják, az olyan ott éhen vesz.

Ilyen elvekkal lehet követelni béremelést, azonban nézni a napot összetett kézzel s követelni megélhetést gazdától, államtól, ez egyszerűen abszurd, erőszakos, a korral össze nem egyeztetethető vad szocializmus. Számtalan ilyen igaz példa rontja le azt az állítást, hogy idehaza nem lehet keresni. Odaát is csak a teljesítményt fizetik meg s nem a nagyszájaskodást. És emellett milyen rend van odaát. Egyik munkás a másikkal munkaidő alatt nem beszélhet. Mert tökéletesen igaz azon felfogás, hogy az a munkás, aki folyton beszélget, az rendes munkát végezni nem tud, annak teljesítménye korlátozva van.

Nálunk, ha a munkásra a gazda vagy a felügyelő rászól, hogy ne beszélgesse s figyeljen jobban a munkára és szorgalmasabban dolgozzék, kész a felháborodás, kész a sztrájk, mert a munkást állítólag szent jogaiban megsértették s még beszélni sem hagyják, egyszóval úgy bánnak vele, mint az állattal. A szólásszabadságát korlátozzák. Nálunk a munkás a Marseilles-t éneklí a munka alatt, tereferél a másikkal, miközben rossz, selejtes munkát végez s ami a legnagyobb baj — nem teljesít. Egy és ugyanazon munkateremben, egy és ugyanazon munkánál az egyik munkás, aki komoly és nem beszélget, napi négy koronát keres, a másik, az énekes csak két koronát. Azért mindkettő szocialista, az egyik a modern, a másik az erőszakos tan hive. Ezért kívánják, hogy az akkordmunka töröltessék s helyébe az énekes napszámunka lépjen. Az egyéni ügyességet, szorgalmat s komoly munkahivatást kiküszöbölni kívánják. Minden munkaerő, akár jó, akár rossz, egyformán díjaztassék.

Ily elvekkel modern szocializmust kultiválni nem lehet. A munkás ma halálos ellensége a munkaadónak. Folyton azon töri a fejét és azt számolja, hogy a munkaadó mennyit keres. Elfelejt, hogy csak az a gazda fizetheti jobban munkását, aki keres. Ha szívvél-lélekkel dolgozna, akkor reá is több jutna. Ha azt az elvet vallaná, amit az amerikai munkás vall, hogy rendes, jó munkát szállítok gazdámnak, hogy jól kereshessen, akkor engemet is jobban tud fizetni, akkor modern szocialista lenne, így azonban a mai viszonyok között ő csak követel, teljesíteni képtelen, mert fejében csak azok a témák forognak, amelyeket a szervezetben tanul, hogy miként lehetne többet keresni s kevesebb munkaidőt munkában tölteni. Ez így van fűtytel vagy anélkül és ez a semmire sem vezető erőszakos magyarországi szocializmus.

Apponyi beszél. A képviselőház ülése.

A képviselőház ma délelőtt Justh Gyula elnökletével ülést tartott, melyen a felekezeti és községi tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása volt napirenden. Az első szónok Melczér Vilmos volt, aki a javaslat ellen beszélt. Utána Apponyi Albert gróf válaszolt az eddigi szónokoknak. Beszélt még Novák Aurél is.

— Az Arad. Közlöny távirati tudósítása. —

Arad, április 12.

Akik még ma is botrányt szagoltak és ezután a szimat után indulva jöttek el a Házba, azok hatalmasan tévedtek. Békés, jámbor ülés volt ez a mai, szinte képzelnie se lehet békésebbet. Az elnöki csengőnek pihenő napja volt s akik csak a botrány kedvéért jöttek el, csalódottan siettek a folyosóra Melczér Vilmosnak, a száz képviselőnek beszéde elől. De nem sokáig maradhattak künn: a csengő megszólalt, ami ma azt jelentette, hogy Apponyi Albert gróf állott szólásra. Ha pedig miniszter beszél, akkor jó az ülésteremben lenni minden hithű kormánypártinak. Akkor lehet helyeselni, tapsolni, úgy van ozni, lelkesedni, gratulálni, szóval mindazt megcselekedni, aminek révén az analfabétákat is észreveszi a magyar kulturára ügyelő miniszter.

Szocialisták.

(Részlet Ormos Ede dr. szombaton színpadra kerülő „Szocialisták” című darabjából.)

Tizedik jelenet.

(Személyek: Csóka alkapitány és szeretője: Varga koresmáros Teca leánya, egy fiatal elvált menyecske. Csóka raveti szemét Teca hugára: Lidire is, aki Kerekes Palit szereti. Kerekes Palinál, aki lelkes szocialista, Csóka ház utatást tartott, elkobozta Lidi leveleit is s azon van, hogy Palit eltegye láb alól. Teca megsejti Csóka terveit és a következő párbeszéd fejlődik ki köztük.)

Teca: Mi az már megint Lidivel?

Csóka: Hát ez a rongy egészen a te hugodra vetötte magát. És ez a csitri lány, úgy látszik, egészen bele van gabalyodva. Olyan rakás szerelmes levelet találtunk az elvtárs ur ládájába, hogy annyit talán még én sem irtam egész életemben.

Teca: Mit törődöl te ő velük, édes Lacim? Látod, nekem a testvéröm vóna, de mikor te itt vagy, akkor nincs sönkire gondolatom. De hát el akarja vönni. Mink nem is bánjuk az apámmal. Csak ezért jár ide. Jó mestőrsége van annak a legénynek. Marad is rá egy kis ház-föld az apjáról.

Csóka: De hiszen még nagyon fiatal az a lány. Ráér.

A karzatok is tele vannak. Ha Apponyi beszél, akkor a főváros előkelő hölgyeit egyszerre érdekelni kezdi a háza. A háznagyi hivatalban csakhamar ki is függesztették a táblát, amely jelzi, hogy a mai előadásra minden jegy elfogyott.

Részletes tudósításunk:

(Folyó ígylek.)

Justh Gyula elnök pontban délelőtt tíz órakor nyitja meg az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Az elnök bemutatja a horvát országgyűlés levelét, mely nyolc új képviselő küldéséről szól. Somogyi Aladár, a naplóíró bizottság elnöke betérjeszti a bizottság jelentését Vajda Sándor naplóhamisításának kikorrigálásáról.

A Ház a holnapi ülésre tüzi ki a jelentés tárgyalását.

(A szászok nevében.)

Melczér Vilmos: Az erdélyi szászok erősen ragaszkodnak az állameszméhez. Egyetlen kívánságuk az, hogy magasabb akadémiai kiképzésig anyanyelvükön tanulhassanak és hogy autonómiájukat az állam felügyelete mellett szabadon gyakorolhassák. A szászok mindig örülnek, ha alkalmuk nyílik a magyar nyelv megtanulására. Apponyi törvényjavaslatában csak egyes, a bizottság által javasolt szigorításokat kifogásol. Bármily vehemenciával is folyik a magyarosítás, nem fognak vele célt érni az iskolában. A javaslatot mai formájában nem fogadhatja el.

(Apponyi válaszol.)

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter: Válaszolni kíván az eddig elhangzott beszédekre. Amit Melczér mondott, abból nem lehet azt a konkluziót levonni, hogy nem fogadja el a javaslatot. Mert az ő praemisszái nem azonosok a nemzetiségi csoport kifogásaival. O a javaslat alapelvein nem óhajt módosítást tenni. A törvényjavaslatban kettős cél van lefektetve. Egyik cél a nem állami tanítók fizetésrendezése, a másik rész azokkal a biztosítékokkal foglalkozik, amelyek az állami és nemzeti szempontok érvényesülését foglalják magukban. Ami az elsőt, a fizetésekiegészítést illeti, két megnyilvánulás volt észlelhető. Egyik, hogy a fizetésemelés ilyen mértékét nem is állmodták, a másik pedig az volt, kifogásolták, hogy a fizetés nem egyenlő az állami tanítókéval. Ezek a kifogások úgy hozattak föl, mintha ő létesítette volna a javaslatban a különbségeket. O ezt az arányt már készen találta. Az állami és a nem állami tanítók fizetése között eddig a pálya végeztével 1400 korona volt, az ő javaslata szerint ez csak 400 korona maradt. Tehát a különbség $\frac{2}{3}$ -át eloszlatta. Többször az ország nem bír el. Nehezíti a helyzetet az is, hogy minden társadalmi osztály nyitott kezet nyújt a kormány felé, hogy igényeit teljesítse, mert különben e kéz öklöbe

szorul (Helyeslés.) Azt nem lehet kívánni, hogy az állam pénzügyi erejét meggyengítsék. Huszmillióval szaporodott az állami kiadás. Ebből hat milliót a tanítóknak szakítottak ki. (Helyeslés és taps.) E tekintetben nyugodt a lelke. (Taps.) Hogy eléressék a követelés, hogy a nem állami tanítók fizetése egyenlővé tétessék az államiakéval, ma összesen tizenkét millió többletet róna az országra. Csakis gazdasági okok akadályozzák a követelmény teljesítését. Ami azonban a kántori fizetések elválasztását illeti, azokat előileg sem tartja kivithetőnek A kántortanító jövedelmi szempontból kedvezőbb sok tekintetben az államnál, mert jövedelmét sokszor ingatlanból húzza, melynek megbecsülését a kormány nem ellenőrzi. A korpótlékok előrehozása is egy millió kétszáz ezer koronával járna. De nem zárkozik el attól a gondolatától, hogy a részletek során e tekintetben lehető módosítás tétessék. Mecznér és Szontágh indítványát is elfogadja, hogy a rendkívüli 200 koronás pótlékot, amelyet a miniszter adhat érdemek elismeréséül, a legrégibb tanítók kapják meg.

(Minő jögon?)

Molnár János azt vitatja, hogy az állam minő jögon avatkozik bele a nem állami tanítók fizetési minimumának a megállapításába. Ugyanabban a beszédben követeli a nem állami és állami tanítók fizetésének egyenlőségét. Ez a két követelés nem egyeztethető össze. Szerinte az államnak joga van meghatározni a fizetés minimumát. (Zajos helyeslés.) A javaslat nem zárja ki, hogy a felekezetek maguk egészítsék ki a fizetéseket olyanra, mint a milyen az államiaké. Ne kívánjanak mindent az államtól. (Helyeslés.) A javaslat kimondja, hogy az államsegély le nem szállítható, ha a felekezetek maguk emelik a fizetést. (Helyeslés.) Azoknak, akik az autonomia szempontjából emelnek kifogásokat, éppen örömmel kell üdvözölniök ezt az intézkedést. Ami az egyéb kifogásokat illeti, tény az, hogy állami szempontból bizonyos követeléseknek érvényesülniök kell. (Zajos helyeslés és taps.) Főleg olyan iskoláknál kell ezt fokozott mértékben érvényesíteni, amelyek államsegélyben részesülnek. A törvényjavaslat ezen intézkedései ellen az autonomia szempontjából tételtt kifogás.

Buzáth Ferenc: És akiknek nincs autonómiájuk?

(A nemzetiségek ellen.)

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter: Ha Isten kegyelméből kellő ideig ezen a helyen marad, azoknak is lesz hamarosan autonómiájuk. Azt hiszi, hogy akik ezt a kifogást mondják, a törvényjavaslatot vagy el nem olvasták, vagy meg nem értették, vagy tudatosan nem akarják megérteni. Kifogásolják, hogy a magyar nyelv óra számát a miniszter állapítja meg. Kifogásolják azt is, hogy ahol államellenes tünetek mutatkoznak, ott az állam akkor is eljár

belüle, ami én vagyok. Te, úgy látszik, azt szeretnéd. Hát nem elég neked egy sütetből egy lepény? Hát mi lögyön ebből az édes, jó kis lányból? Urak mulatsága, vendégcsalogató? Egynek a nyomorékja? Száznak a gyönyörűsége? (Növekedő indulattal.) Talán a te szeretőd?

Csóka: Hát, édes lelköm, ha veszekönni akarsz, én itt hagyhatlak.

Teca: Nem, nem. Talán igazán bolondokat beszélök. De nagyon félök. Jobban, mintha a hitös asszonyod vönék. Az az egy örömem, büszkeségöm vót eddig, hogy az én kedvem jár sz ide. Ne hagyj el, ne rugj el magadtul. Laci Hiszen tudom, ha möguntál, hiába könyörgök. És ha csak a könyörgésemre hallgatsz, akkor ugyse sokat ér az mán neköm. Akkor igazán jobb lenne meghalni...

Csóka: Meghalni? (Nagyon busan, tompán.) Meghalni. Igazad van. Ez lönne legjobb neköm is.

Teca: Mi az? Mi bajod? Te így nem szoktál beszélni. Hiszen te mindig vig vagy. Csak akkor szomorú, ha sokat itál. Most pedig szíjőzan vagy.

Csóka: Bár inkább részög lönnek folyvást. Akkor legalább nem gyötör ez az átkozott...

Teca: Mond hát, mi a bajod? Mert hogy valami nagy bajod van, azt régön sejdítöm. Valami szorongatja a lelköd.

Teca: Soh'se fiatal egy lány. Akkor mőjön, ha kéri. Most még mőhet tisztán. Ne kergetse vissza az ura az apja házahon, a rossz-sága miatt, mint éngöm.

Csóka: No-no.

Teca: Elég vagyok én cégernek ehhön az egy kocsmahon.

Csóka: Cégernek?

Teca: Annak hát. Mert akármilyen hűségös vagyok hozzád, mégis csak cégér vagyok én itt. Én mán tul vagyok azon, hogy valaki éngöm elvőgyön. Tőled se kívánom. Elfelejtöm azt is, hogy igérted. Tudom én, nem való vagyok uri embőr feleségének, még amolyannak se. (Hirtelen hévvel) De szeretőnek csak jó vagyok még?

Csóka: Ne beszélj bolondokat, Teca. Tudod, hogy szeretlek.

Teca: Csakhogy épen ezt nem tudom bizonyosan. Akkor meg különösen nem hiszöm, mikor Palival ortájozol.

Csóka: Hagyd a fenébe azt a bitangot. Üldözöm, mert szocialista.

Teca: De talán azért is, mert... talán, no kimondom, a Lidi miatt?

Csóka: Azér is. Nem való az a szép lány majszternének.

Teca: Hát minek? Tudom, hogy kapitány-nének való se lönne. Én nem bánom, vődd el, ha beleszeretél. Én félreállok. De az nem lösz

hasson, ha a tanító nem részesül államsegélyben. (Zajos taps.) Sőt ez az intézkedés kiterjed az iskola fentartóra is. Kifogás az is, hogy a javaslat intézkedést tartalmaz a magyar nyelv tanításának célja tekintetében is. A nemzetiségek paedagógiai nonszenek mondják az elemi iskolai többnyelvű oktatást. Politnak mondja, aki Magyarországot keleti Svájcnak szeretné látni, hogy éppen Svájcban több nyelvű az elemi oktatás. Így van ez Svédországban, Norvégiában és Belgiumban is. A magyar nyelv az elemi iskolában azért is szükséges, mert nem lehet eltérni az országban egész tömböket, amelyek magukat szermotice elzárják a magyarságtól és a demokrácia szempontjából is tartozunk, hogy az országnak minden polgára megtanuljon magyarul (Zajos éljenzés és taps.) és ezzel az összes polgári jogok érvényesítésére alkalom nyújtassék, magas polcokat is elérjen.

(Az a hár.m.)

Vlad Aurél: Nem lesz ilyen három.

Apponyi Albert gróf: Tessék nekem már csecsemőkorában megmutatni, hogy melyik az a három s akkor csak azokat taníttatom magyarul. (Zajos derűtség.) De ki mutatja meg ezt a hármat? (Zajos taps.) Tehát mindenkit meg kell tanítani magyarul. (Hosszantartó éljenzés és taps.) Ez nemcsak nemzeti, hanem szociális érdek.

Polit Mihály: Közbeszél.

Fekialtások: Víz az öregnek. Tuszt!

Apponyi Albert gróf: Popovics kifogásolja, hogy sok tantárgyat magyarul kell tanítani. Sajnos, ez nincs is a törvényjavaslatban.

Csizmazia Endre: Hogy igaza legyen, bele kell venni. (Zaj.)

Apponyi Albert gróf: Az intézkedés főszövege nem a nyelvtanításra, hanem a súlypont magyarellen és államellenes törekvések letörésére van fektetve. Ismerteti az eddigi intézkedéseket a magyar nyelv tanítását illetőleg. Az átmeneti időt fel kell használni arra is, hogy a nemzet kulturális és gazdasági erejét acélozzák. Ezért dolgozik ő is azon, hogy a felekezeti kérdést és a kultura ügyét megoldja. Nem hitte, hogy a kormány ezért szemrehányást kap. Az állami népoktatás ma még lehetetlenség. Először is 60-70 millióval több kellene, másodszor ez a javaslat az országba olyan üszköt vetne, melynek nagy pusztulás járhat a nyomában. A nemzetiségek azzal vádolják őket, hogy nagyjaink emlékét nem tisztelik. Ok csak azt tudják Kossuthról és Deákról, amit nemzetiségi szempontból cselekedtek. Azért nem lehet őket megvádolni, hogy azt a munkát kitartozzák, amely évtizedek alatt itt-ott hiányossá lett. Polit Mihály keleti államnak nézi Magyarországot, pedig mi nyugoti állam vagyunk. (Helyeslés.) Amióta a magyarok e hazában laknak mindig a kultura védője volt. Ez a tradíció tartotta itt a nemzetet ezer évig. ezzel a tradícióval alkotta meg ezt a törvényjavaslatot, melyet elfogadásra ajánl. (Per-

cekig tartó éljenzés és taps. A szónokot az egész Ház üdvözli.)

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

Novák Aurél fejtegeti, hogy a nemzetiségekre nagy sérelmet jelent a tárgyalás alatt levő törvényjavaslat és hogy Apponyi beszéde mindenre vonatkozott, csak a törvényjavaslatra nem. Határozati javaslatot nyújt be, mely szerint utasítsassék a kultuszminiszter a törvényjavaslat visszavonására.

A holnapi napirend megállapítása után az ülés véget ért.

Lengyel Zoltán bizonyít.

Nincs levéltitok sértés.

Schönbergernét megcáfolták.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 12.

Amint budapesti tudósítónk jelenti, Kiss István dr. vizsgálóbíró ma délelőtt háromnegyed 10 órakor folytatta Fényes László hírlapíró tegnap megkezdett, de az idő előrehaladottsága miatt félbeszakított kihallgatását.

A vizsgálóbíró a mai kihallgatás elején újból figyelmeztette Fényest, hogy csupán a levéltitok megsértése ügyében hallgatja ki. Fényes folytatónak elmondotta, hogy ez év január 13-án kereste fel a bárónét. Az ő határozott kívánsága volt az, — ugymond Fényes — hogy a Polónyi-féle levél közzétételéssék. Szó volt akkor arról is, hogy a többi 13 levél is, amelyet safe depositban őriztettek, szintén nyilvánosságra hozassanak, de ezt a báróné attól tette függővé, hogy előbb ez az egy levél nyilvánosságra hozassék. Elmondta a báróné nekem, hogy ő járt már a levéllel. Az újságnál is, de ott nem fogadták azt el közlésre. Mindenki félt tőle. Figyelmeztettem a bárónét a súlyos következményekre, melyeket a levél közlése von maga után, mert a kormánypárti lapok élesen fogják majd támadni. A báróné erre azt felelte, hogy el van készülve mindenre. Különben is ez jó reklám lesz nekem a külföldön — mondta a báróné — mert be fog bizonyosodni, hogy Kossuth Ferencet én vezetem be az udvarhoz. Ezenkívül pedig Polónyi engem annyira becsapott s a gyermek adóptálási ügyemben annyira kiszípolozott, hogy végre le kell számolnom vele.

Ekkor írta meg aztán részemre azt a levelet, mely Vázsonyinak szól, s amelyben utasítja ügyvédjét, hogy a Polónyi levél fotogra-

fiáját adja ki nekem. Ez alkalommal elmondta a többi levél tartalmát is amit szintén jegyzőkönyvbe mondhatok.

— Ez nem tartozik a per tárgyára! jegyezte meg a vizsgálóbíró.

Fényes ezután előadta a vizsgálóbírónak, hogy Lengyellel kétszer tárgyalt ezen ügyben s elmondta ezeknek részleteit, kijelentve, hogy megismertette Lengyellel a levél fotográfiájának megszerzési jogos útját a Vázsonyinak írt levelet, s közölte vele Schönbergerné beszédét, nemcsak azt, amit beszélt, hanem amit okmányokkal is támogatott előtte. Végül tudatta Lengyellel, hogy Schönberger báróné, mint a neki címzett levél egyedüli jogos tulajdonosa nemcsak felhatalmazta, hanem egyenesen felkérte a levél nyilvánosságra hozatalára. Ezek szerint — ugymond — Lengyel Zoltán jogosan közölhette az általam közlés céljából átadott levelet. Lengyel a közlés előtt megkérdezte tőlem, vajjon a közlés alkalmából megírhatja-e, hogy a levél fotográfiáját tőlem kapta. Ebbe én beleegyeztem. A kihallgatása végén Fényes a következő kijelentést tette: Én csak a Polónyi Géza feljelentése ügyében hallgattattam ki, ezuttal egyebet nem kívánok elmondani. Ha azonban a Polónyi Géza és Schönberger báróné közt fennállott összeköttetésre kérdeztem meg, már itt jelzem, hogy arról tudomásom van s kész vagyok bármikor tanuskodni.

Fényes kihallgatása után 11 óra tájban Vázsonyi Vilmos dr. jelent meg a vizsgálóbírónál tanuságtételre. Azután pedig a szintén megjelent Lengyel Zoltán kihallgatására került a sor.

Vázsonyi Vilmos délből fél 12 órakor jelent meg a törvényszéken. Kihallgatása majdnem egy órahosszat tartott s mikor kijött a vizsgálóbíró szobájából, így nyilatkozott egy újságíró előtt:

— Ha itt marad még egy fél óráig, megírhatja, hogy a levéltitok megsértése miatt meg lesz szüntetve az eljárás Lengyel Zoltán ellen.

Vázsonyi azután elmondta, hogy becsatolta Polónyi Gézának eredeti levelét, valamint Schönberger Rózáét, amelyben azt írja, hogy a Polónyi-levél fotográfiáját kiadhatja Fényes Lászlónak.

— Megjegyzem, — mondotta Vázsonyi — hogy Schönbergerné a levélről vallomásaiban egy szóval sem tett említést. Elmondtam a vizsgálóbírónak, hogy én csak rövid ideig voltam Schönbergerné ügyvédje, decemberben bizta reám a Makai-ügyben védelmét. Azután pontról-pontra vettem Schönbergerné vallomását és részben a tanukra való hivatkozással, részben a csatolt iratokkal minden állítását megcáfoltam.

— Lengyel Zoltánnal való összeköttetéséről és egyéb részletekről nem tudakozódott a vizsgálóbíró? — kérdezte az újságíró.

— Dehogy nem, hiszen én nem vagyok sem terhelt, sem vádlott, csak gyanús vagyok. — felelte mosolyogva Vázsonyi és távozott.

Fél 2-kor Lengyel Zoltán kihallgatására került a sor. A vizsgálóbíró Lengyelt csupán a levéltitok megsértésének vádjára nézve hallgatta ki. Lengyel tagadta, hogy itt az ő részéről vétség forogna fönn, mert a címzett írásbeli engedélye alapján tette közzé a Polónyi-féle levelet. A többi vádra vonatkozólag holnap hallgatják ki Lengyelt és ugyanakkor közli a vizsgálóbíró, hogy ez ügyben mely pontokra vonatkozólag indítja meg a vizsgálatot.

Csóka: Hát jó. Hűségös szeretőm vagy, ugy-e, Teca, miuta az uradtul visszakerültél? Elhiszöm, hogy igazán szeretsz, mert bizony énbelüllem nem sok hasznótok van.

Teca: Ugyan... Mondd el inkább, ami a szivedön fekszik. Könnyíts rajta. Hiszen már máskor is hozzáfogtál, osztán abbahagytad.

Csóka: Hogy is csak? No jó. Elmondok mindönt, Hátha segíthetsz rajtam.

Teca: Ha csak lehetőségös.

Csóka: Nem vagyok pápista, de meggyónok. Te nem árulsz el. Még talántán ki is rántatsz ebből a piszkos bajból.

Teca: Persze. Gondoltam. Ugy-e pénz kéne? Haj, haj. Péz, péz. Csakhogy ahun a kocsmárosné egyet szeret, onnan elszokik a jól adózó vendég. A pézösöknek nem elég ám az én kacsingatásom, még a Lidike pirulása.

Csóka: Hát eltanáltad. Ha nem segíthetsz is, csak elmondok. Ne szégyöld magad, Csóka Laci, lehet még kutyább is. Teca, én bukott embör vagyok. Szeretnék valami irtózatosságot elkövetni, hogy annak a hőmpölygő hullámai elsodorják azt a sok kis piszkos pocsolját, amiben hentergek. Pfuj, de utálok magamat. Valami pokoli dolgot kéne csinálnom. Akkor rám fognak a barátaim, hogy bolond vagyok, hogy megőrültem, legalább nem kellene szégyelniek, hogy annyit ittak a pénzemből... A pénzemből? A város pénziből.

Teca: Hozzányultál? Szerencsétlen! Oszt' mennyi az a péz?

Csóka: Sok.

Teca: Sok? Dehát mégis mennyi?

Csóka: Vagy kétezer pengő hiányzik.

Teca: Rettenetes! De elő köll teremteni, ha a föld alul is. (Kis neszszel Lidi alakja feltűnik valahol. Odavillannak. Csóka különösen ijedten.)

Csóka: Ki az?

Teca: Senki. Már elmönt. Az öreg vót. Nagyot hall. (Lidi hallgatózik. Szünet.)

Csóka: Ott vót előttem a péz. Rám vót bizva. A passzuspézök. Mög a bírságpézök. Hajh milyen vigan bírságotam az atyafiakat. Csak úgy nyögtek belé. No, visszaadom a nyögést talán halálosan. Hanem a pézt...? Azt nem tudom visszaadni. Mert nincs.

Teca: Hát hogy tőhetted ezt?

Csóka: Hogy tőhettem? Hát köllött. Uri embörnek péz köll. Mi az a rongyos nyócszáz forint fizetés. Hiszen ha rosszul gyűtt a blatt, egy ültőhelyembe is elmönt. Amim vót, az elfogyott. A kedvem mög, hogy a tüzes istennyi-la csapott volna bele, mögmaradt. Az uri passzióm is. Ide is nagyon ide szoktam. Egy nap se tudtam elmaradni tüled. Eh, mit! Jól éltem eddig, mint egy kis király. Most vége a komédiának. Nem én vagyok az első, se az utolsó.

A főispán automobilja.

A drága kirándulás.

Arad, április 12.

1.

Az előzmények. Torontálmegye nemzeti főispánja, Botka Béla busan ült a nagybecskereki rezidenciájában toronymagasságu akták között. Csupa unalmas tárgy. Az ember, még ha főispán is, elaludhatik mellette. Botka főispán ömeltősága pedig eleget aludt az előző napon, lévén közigazgatási bizottsági ülés s így most csöpp kedve sem volt álomra lehajtani gondterhelt fejét.

A főispán ur szerfelett unatkozott. Sokáig gondolkodott, hogy mivel üthetné agyon az idejét. Végre hosszas gondolkodás után eszébe jutott az automobilja, a hatalmas zöldre festett masina, amely benzintelenül állott a szinben.

— Aradra fogok száguldani, mondta a méltóságos ur. Ezzel az időmet és néhány libát agyon fogok ütni.

Elhatározni az utazást a közismert pillanat műve volt. Felesleges mondanunk, hogy a főispán becsengette a hajdút, akinek a következő rendeletet adta ki:

— János! Aradra utazom. Fogja ki az automobil a pihenőből és fogjon be... izé... akarom mondani, öntsön beléje benzint.

A hajdu megértette és úgy cselekedett, amiként méltóságos gazdája parancsolta.

2.

A közbeső fejezet, amely ki is maradhatott volna. Ebben semmit sem sikerült megtudnunk. Az elgázolt libák számáról nem érkezett jelentés. A főispán és sofförje pedig a titokzatosság leplebe burkolóznak.

3.

A következő fejezet. Ma délután hatalmas, zöldre festett automobil száguldott végig Arad utcáin. Benzin-illatot bőven terjesztett a kocsi, amerre járt, ami magától értetődik. Olyan automobil még nem robogott végig Aradon, amely benzin-illatot ne ontott volna. Még a Fedák Zsazsáé is ilyen volt, pedig az primadonna-automobil.

Az olvasónak nem nehéz kitalálni, hogy ki kűlték a robogó töff-töffben. Botka Béla méltóságos ur és a sofförje ültek a masinában szemüveggel, bőrkabátban, amint az automobilistákhoz illik. A sofför nagyon megeresztette a gépkocsi gyeplőit s az automobil rémitő sebességgel, ki tudja: másodpercenként hány kilométernyivel száguldott az Andrásy-téren. Ezen szerencse, hogy senkit sem gázolt el. Pedig bátran gázolhatott volna, a sebessége megvolt hozzá. Dehát sofför tervez, isten végez. Baj nem történt. De mégis történt valami. A rendőrség nem nézte jó szemmel a veszélyes automobil. S ha a rendőrség nem néz valamit jó szemmel, abból valami baj szokott történni. Amiről a következőkben leszen szó.

4.

Utolsó előtti fejezet. A rendőrség detektivjei elindultak városszerte, hogy megtalálják az automobil, illetve a soffört. A detektiveket a benzin-illat vezette a helyes nyomra. Egész délután üzték a zöld masinát, míg végre megtalálták s a soffört előkerítették. Soha ilyen hajszá még nem volt, mint a ma délután is ennek kivételesen eredménye is volt.

A főispán ur ömeltősága drágán fogja megfizetni ezt az aradi kirándulást. Tudják miért? Veszelmes sebes hajtásért...

5.

Utolsó fejezet. Ez holnap a rendőrség kihágási bírósága előtt folyik le. A sofför terheltként fog Berecz Ferenc alkapitány előtt állani, aki szigorú büntetést mér a sofförre. Hadd tudja meg a méltóságos ur, hogy Arad az a város, ahol a sofförök isszák meg a levét a méltóságos urak passzióinak.

SPORT.

+ Birkozó tanfolyam Aradon. Hollubán Ferenc, az aradi származású birkozó mester, aki az olimpiai versenyen a második helyre került és legutóbb Magyarország-Ausztria bajnoka lett, egy heti birkozó-tanfolyamot nyit a liceum tornacsarnokában. Mielőtt a tanfolyamát megkezdene, mérkőzni fog Nagy Sándor aradi birkozó mesterrel, aki Hollubán metódusát kifogásolta. Hollubán fel fogja hívni Nagy Sándort, hogy vele nyolc napon belül egy Nagy által összehívott zsűri előtt hármas menetű mérkőzésre álljon ki. Az aradi sport-körök nagy érdeklődéssel várják Hollubán birkozó tanfolyamát.

A kiegyezés.

Az új alap.

Létszámemelés készül.

Aradi Közlöny távirati ártésdése.

Arad, április 12.

Bécsi tudósításaink ma egybehangzóan azt jelentik, hogy Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter pontozatokba foglalva terjesztette a felség elé a magyar kormány katonai követeléseit, amelynek teljesítése esetén vállalnák a gazdasági közösség mozdulatlanlanságát. Schönaich báró pedig az alkusz szerepét játsza s a követelésekkel szembe állítja a minimumot, amit a létszámemelésért és az önálló vám minden fajtájának elejtéséért a korona, illetve a hadvezetőség megadni hajlandó. Ez tehát az új alap, amely miatt a magyar kormány meghosszabbítja bécsi tartózkodását és tudósítónk minden hivatalos cáfolat ellenére, fenntartja tudósítását, amely szólott a létszámemelés és a kiegyezés junktimjáról.

Mai tudósításunk egyébként ekként hangzik:

Eredmény nélkül.

Bécs, ápr. 12. A kiegyezési tárgyalásokat ezuttal sem fogják befejezni, hanem a hónap vége felé Budapesten folytatják. Ennek a feltetésnek legkézzelfoghatóbb jele az osztrák kormányhoz közelálló körökből szerzett az az információ, hogy az osztrák kormány a közel napokban az örökös tartományok kiválsóbb kereskedőit és nagyiparosait a kiegyezési kérdések tárgyában szaktanácskozássra akarja egybehívni. Wekerle miniszterelnök ma déli audienciája sem számolhatott be pozitív eredménnyel. A tanácskozó felek csak annyit mondanak, hogy a tárgyalásokban már némi haladás észlelhető. A szakreferensek ma befejezték rezüméjüket és holnap már ezen az alapon fogják folytatni a tanácskozásokat.

A magyar miniszterek még csak szombaton hagyják el a császárvárost.

Bécs, április 12. A magyar kormány itt időző tagjai „kedvező”-nek jelentik ki a kiegyezés érdekében folytatott eddigi tárgyalás eredményét. Az osztrák politikusok véleménye azonban másképen tünteti fel a „kedvező”-nek jelzett tényállást. Az osztrákok szerint, a kiegyezés eddigi tárgyalásairól a magyarok részéről hangoztatott „kedvező” eredmény abból áll, hogy az osztrák kormány a magyar kormány ajánlatára, más címet használ a kiegyezés megkötésére. A „más címmel” megindult újabb tárgyalás alapja azonban a „hosszu lejáratu” megnevezéssel azonosnak tekintendő.

Egy az osztrák kormányhoz közel álló magas személyiség kijelentése szerint a mostani

tárgyalások alatt, az osztrák kormány a magyar kormány mostani álláspontját szem előtt tartva, már a keddi napon hailandónak mutatkozott a kiegyezést 1917-ig, tehát tíz évre megkötni, oly feltétellel, ha a magyar kormány 1917-től 1927-ig „másnemű” garanciát ad. Már most az a kérdés merült fel, hogy „mi történnék 1917. után?”

Az osztrák kormány által követelt „másnemű” garancia miatt, a magyar kormány tagjai nyomban a katonai ténre gondoltak. Nyomban Jekelfalussyt hívták. Ennek tulajdonítható most, hogy Jekelfalussy honvédelmi miniszter hirtelen megjelent a császárvárosban. A honvédelmi miniszter itt időzése alatt tárgyal is Schönaich közös hadügyminiszterrel. A két katonai miniszternek természetesen előbb jelentkeznie kellett a legfőbb hadurnál, hogy tárgyalásukhoz a jóváhagyást kikérjék. A király, ugyálszik, beleegyezett az előterjesztett kérdés mielőbbi megoldásához, mert két nap óta már Okolicsányi országgyűlési képviselő, a delegáció véderő-bizottság referense is tanácskozott Schönaich közös hadügyminiszterrel. A közös hadügyminiszter e tanácskozás alatt alapos tájékozást szerzett a magyar katonai politikáról, a miről nyomban jelentést is tett ő felségének.

A király még a tegnapi napon, az általános kihallgatások után, Schönaich közös hadügyminisztert külön kihallgatáson fogadta. Okolicsányi képviselő ezt az időt felhasználta s nyomban a magyar palotában Wekerle Sándor miniszterelnököt is tájékoztatta a Schönaich-hal való tanácskozás felől. A tegnapi kihallgatás alatt a kiegyezéssel kapcsolatban katonai kérdések is kerültek szóba. A tárgyalások tehát ily irányban folynak.

Kossuth Ferenc javaslata.

A kiegyezési tárgyalások jelenlegi stádiumáról a legkülönbözőbb hírek vannak forgalomban. Ezekből annyi igaz, hogy a tárgyalások ezuttal a Kossuth Ferenc által előterjesztett alapon folytak. Döntés még nincs, mert az osztrák politikusok meg-gondolási időt kértek, hogy a Kossuth által előterjesztett javaslatot tanulmányozzák. Ebbe a magyar kormány tagjai beleegyeztek és ezzel a jelenlegi tárgyalások politikai része befejeződött. Ezek a kérdések akkor kerülnek majd ismét tárgyalás alá, amikor az osztrák kormány áttanulmányozta Kossuth javaslatát és a legközelebb Budapesten tartandó tanácskozáson előterjeszti véleményét és saját pro-pozícióját.

A kérdés elvi részének ily módon való elintézése után a tárgyalók ma áttértek a részletekre és a fogyasztási adókat tárgyalták. Mindkét részről meg vannak győződve, hogy ebben a kérdésben sikerülni fog a megegyezés, úgy hogy a kiegyezésben a fogyasztási adókat új alapon fogják rendezni.

Ausztria a vámsorompók ellen.

A N. F. Pr. estilapja írja: A ma elterjedt híresztelések és jelentések között, amelyek mind azt mutatják, hogy Magyarországon a remény, és Ausztriában az aggodalmak arra nézve, hogy föllállítják a vámsorompókat, — szaporodtak, van egy öröndetes hír is, amely abból az általános táplált fölfogásból áll, hogy az osztrák kormány ez óráig még nem kötötte le magát. A mi meggyőződésünk az, hogy sok viz folyik le még a Dunán, amíg az osztrák kormány elhatározza magát oly szerződésre, amely a vámsorompók föllállítását a birodalom két országa között habár csak elvileg is kimondja és

ezzel az osztrák türelmet oly teherpróbának tegye ki, amit az el nem bírna.

Magyarország javára.

A mai napon egyelőre befejezték a kiegyezési tárgyalásokat. Pozitív eredménnyel épen nem végződtek, de befejezésük sem pozitív, sem negatív irányban nem is volt várható, mert valószínűleg még e hónapban folytatásuk lesz Budapesten. Az új tárgyalások időpontja attól függ, hogy Beck báró meddig lesz Prágában ő felsége mellett.

A mai napon az állategészségügyi és vasúti tarifa kérdéseket tárgyalták. A helyzetet általában *kedvezőbben ítélik meg, mint a múltkor*. Mindakét kormány ragaszkodik ugyan álláspontjához, de egymással szemben a legnagyobb előékenységgel viseltetik és remélhető, hogy sikerülni fog megegyezést létesíteni.

Az eddigi engedmények mind Magyarországra javára szolgálnak. Erdekös, hogy az osztrák miniszterek különösen Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel szemben nagy előékenységet tanúsítanak és tegnap fényképét is kérték. Nehány kérdésben a diskusszió már annyira előrehaladt, hogy ugyszólván *megállapodásról* lehet beszélni. De viszont igaz az is, hogy rengeteg anyag van még hátra, a melynek tárgyalását még nem kezdték el. Ilyen például a bankkérdés és a kézfizetések felvételének ügye.

Wekerle, s a magyar államtitkárok már ma, Kossuth Ferenc és Darányi Ignác holnap utaznak vissza Budapestre.

Botrány a színházban.

Pofozkodó aradi színészek.

A rabiátus gazda.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

A kasirozott holmik hazájában ma este egy hamisítatlan, valódi, sőt elsőrendű nyakleves dördülése hangzott bele a Troubadour fináléjába. A nyakleves a színház új tagja, Horti Sándor adta a színház egyik testileg erőteljesen kiváló régi tagjának, Kulcsár Lajosnak. A közönség, amely nem is sejtette, hogy a Troubadour előadásán bemutatóban is lesz része, nagy műélvezetben részesült, mert a két színész olyan mesterdulakodást rendezett a nyakleves után, a minőt hivatásos birkozókól is ritkán lát az ember.

A kinos és különösen Kulcsárra nézve kinos botrány részleteiről az alábbiakban számolunk be:

Kulcsár Lajost Szendrei Mihály színigazgató testi előnyeire való tekintettel díj- és illetékmentesen színházi gazdának nevezte ki. A derék művész úgy értelmezte ezt a kinevezést, hogy ezentul ő lesz a színház gazdája. Rögtön rendelkezni is kezdett. A többi színészeket egyszerűen, mint leltári holmit kezelte, utasításokat adott mindenkinek, aki él és egyszerűen birtokába vette az egész színházat. Vigyázott a stilszerűsége, a jó erkölcsökre és egyéb ilyen fontos dolgokra. Rövid idő alatt sikerült is neki általános közellenszenvre szert tenni kollégái között, akik ama téves nézetben voltak, hogy a százötven kiló és a művészet nem állanak mindig szerves kapcsolatban egymással. Kulcsár az ellenkező nézetet vallotta és rövidesen az aradi színház zsarnokává nőtte, illetve hizta ki magát.

Ezek az előzmények. Ma este, a Troubadour előadása e őtt I. Kulcsár Lajos észrevette, hogy Horti Sándor, a színház új szerelmes színésze a nézőtérben ül. Ez a ténykedés nem

nyerte meg I. Kulcsár Lajos tetszését: Elvégre, ha valaki szerelmes, az vagy álljon, vagy térdeljen, vagy feküdjék, de semmiesetre se üljön és különösen ne azon a nézőtérben, amelynek látogatását Kulcsár Lajos egy régebbi dekrétummal már eltiltotta mindennemű színésznek, a szerelmeseket se véve ki. Kulcsárt tehát bosszantotta a dolog:

— Nem megmondtam magának, — förmedt a jegyszédőre, — hogy azonnal elcsapatom, ha a rendezőkön kívül valamelyik színészt be meri bocsájtani?! Azonnal menjen be és mondja meg Horti urnak, hogy hagyja el a nézőteret.

A jegyszédő bement és reszkette jött vissza:

— Kérem, a Horti ur azt mondja, hogy esze ágában sincs kijönni. Egészen jól érzi magát. Azt mondja, hogy tudtával a színészeknek joguk van a nézőtérrel nézni az előadást.

Kulcsár elborult. Homlokára sötét felhők gyűltek, szeme villámokat szórt, hangja pedig menydörgött, úgy, hogy a jegyszédő csaknem kétségbeesett.

— Mit? Hogy joga van? Mondja meg, hogy azonnal takarodjék, mert különben rendőrökkel vezettetem ki!

A jegyszédő megint bement és megint kijött.

— Azt mondja a Horti ur, hogy jara igazán kíváncsi.

I. Kulcsár Lajos a szívéhez kapott és fenéges léptekkel berohant a nézőtérre. Megragadta a Horti kabátját és erőlyesen rákiáltott, azaz rásugott, mert a nézőtérben nem szabad kiabálni:

— Jöjjön ki!

— Sőt ellenkezőleg. Nem megyek.

Kulcsár megpróbálta kihuzni Hortit, de sikertelenül. Sértett önérzettel rohant tehát kifelé és várakozó álláspontot foglalt el a nézőtér és a folyosó között lévő függöny mellett. Horti ezalatt kitűnően élvezett a nézőtérben és csak akkor indult kifelé, mikor a Troubadour fináléja felhangzott. Gyanútlanul tolt a függönyt, de alig tett az ajtó felé egy lépést, különös érzelmek lepték meg. Azt érezte ugyanis, hogy *valaki torkonragadja*. A valaki I. Kulcsár Lajos volt, aki valószínűleg tévedésből nem kezelt, hanem torkotfogott Hortival.

Az ifju szerelmest — amint az minden ifju szerelmessel megtörténik, — elhagyta a türelme és a következő pillanatban a balkezevel, amelyikben a botját tartotta, *hatalmasan arcul testisértette Kulcsárt*. A bot a Kulcsár nyakában maradt.

Kulcsár rögtön mérlegelte a helyzetet és konstata, hogy minden, ami balkézről történik, törvénytelen dolog. Törvénytelen tehát a szóbanforgó nyakleves is. Mivel pedig senki sem kötelezhető arra, hogy törvénytelenégeket tűrjön, ő is a visszatorlás terére akart lépni. A függöny mellett tehát rövid, de *heves műbirkózás fejlődött ki*, amelynek csak az vetett véget, hogy a közönség távozni készült a színházból. Kulcsár tehát udvariasan átnyújtotta Hortinak a botját és lihegve szólt:

— Majd bejelentem az igazgatónak ezt az esetet! Vagy maga megy, vagy én!

Ezzel tőle telhetőleg ruganyos léptekkel távozott. A kitóduló közönség, melyet a botrány igen kinosan érintett, körülvette Hortit, aki azonban szintén elsielt. A napokban pedig meg fogjuk tudni, hogy vajjon mit szeret jobban a direktor: a testsúlyt e. vagy a művészi súlyt. Mert annyi bizonyos, hogy Kulcsár, aki a botrányt tapintatlanul előidézte, kabinetkérdést fog csinálni a saját hibájából.

Halálos szerencsétlenség.

A gyilkos motoros.

Elgázolt aggastyán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

Halálos szerencsétlenség történt ma délelőtt Arad előtt. Az Aradhegyaljai motorostársaság egyik motorja elgázolt egy öreg embert, aki rettenetes kinok között nemsokára meghalt. A hatóság megindította a nyomozást, a mely hivatva lesz kideríteni, hogy a tragikus szerencsétlenségért kit terhel a felelősség. Az esetről tudósítónk az alábbiakat jelenti:

Az Aradhegyaljai motorostársaság egyik motorja, amely Gyorok felől reggel nyolc órakor érkezik Aradra, egy és negyedóra késéssel érkezett meg a Radnai-uti állomásra. A motoros a temesvári keresztezőnél volt, amikor a motorfelvigyázó látta, hogy a sinek között egy ember halad. A motorvezető harangjelzéssel figyelmeztette a nyílt pályán haladó embert a motoros közeledésére. Majd pedig a gőzcsapot eresztette meg, hogy figyelmessé tegye a sinek között járkálót.

Ez azonban nem hallhatta a jelzést s nem távozott a nyílt pályáról. A motoros mindég közelebb robogott s a korlát 8-ik szelvényénél elütötte és 25 lépésnyire maga előtt vonszolta. A motorvezető észrevette a szerencsétlenséget, megállította a motort és az eszméletlen embert egy fülkében helyezték el s behozták a Radnai-uti állomásra. A szerencsétlen embert iszonyuan összeroncsolta a motoros. A kerék térdben *leszakította mindkét lábát*, az egyik csatokban lógott s csak néhány in és bőrdarab tartotta. A fején pedig veszedelmes sérülést szenvedett.

Az állomáson bekötötték a sebeit és értesítették a szerencsétlenségről a rendőrséget, ahonnan Vidéky Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt és Tisch Mór dr. tb. városi főorvos mentek ki a motoros-állomásra. Vidéky rendőrtiszt megállapította, hogy a szerencsétlenül járt ember Bartha Balázs battonyai születésű 66 éves foglalkozás nélküli ember. Időközben megérkeztek a mentők, akik a súlyosan megsérült embert be akarták szállítani a kórházba. Bartha utközben a mentőkocsin *meghalt*. A holttestet kiszállították az alsó-temető halottas kamrájába.

Bartha Uj-Mikalakán a fiánál lakik s minden nap be szokott jönni Aradra. Az öreg embert két évvel ezelőtt baloldali gutaütés érte, aminek következtében a bal lába megbénult s a balfülére megsüketült. Valószínűleg ezért nem hallotta a motorvezető jelzését. Mielőtt a szerencsétlenség történt, Bartha négy fillérért rozspálínkat ivott László Péter ujmikalakai korcsmárosnál.

A rendőrség még a délelőtti folyamán beidézte Czettel Gyula motorvezetőt, Dreschmidt Ferenc motorfelvigyázót és Román Vilmos motortanoncot, akik a gépről látták a sinek között bandukoló Barthát. Dreschmidt előadta, hogy ő körülbelül 150 lépésnyire látta Barthát. A motorvezető haranggal és sippal jel. adott, mire Bartha ki akart bujni a korlátból, de visszaesett a sinekre. A motorvezető és a tanonc csak azt vallották, hogy ők látták a sinek között Barthát s a szokásos jelzést megadták.

Az iratokat még a délután folyamán áttették a kir. ügyészséghez, amely holnapra elrendelte a boncolást.

Utolsó percek.

Heltai János bucsuzása.

A halál előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

A legnagyobb tragédiák azok, amelyeket nem lehet leírni. Mikor valaki halálra ítéli önmagát s azzal a tudattal ül le bucsuleveleket írni, hogy pár perc múlva szétlőtt koponyával fog ott heverni az asztal mellett: szomorúan megrendítő tragédia az.

Az öngyilkossá lett aradi fiatalembernek, Heltai (Herz) Jánosnak utolsó levelei ma érkeztek meg Aradra. Herz Miksa bey, az elhunyt nagybátyja küldötte őket. Szomorúan érdekesek ezek a levelek, megindító vallomásai egy elvesztőbe tévedt, elcsüggedt léleknek.

Az első levelet édesanyjának írta Heltai János. A német levél szó szerinti fordítása a következő:

Ma chère Maman!

Nehéz dolog a mit mondani akarok.

És ha megmondom, még jobban fogod magad gyötörni. Nem tudok tovább élni. A legjobb számításaim semmivé lesznek: mert hiányzik az akaraterőm. Gyöngé, nagyon gyöngé vagyok. S a mellett hiányát érzem valaminek. Talán az energiát nélkülözöm, talán még többet, vagy valami egészen mást és ez megöl engem. Nehéz szívvel teszem, a mit teszek, de jobb így. Én elvesztem. Meg kell tennem, mielőtt még az a kicsi, igen kicsi energia és elszáll, ami még ma meg van bennem.

Csókollak mindnyájukat utolsó leheletemig. Éljetek boldogul, legyetek erősek. Margitka, vigasztald édes anyánkat. Nem bírom tovább.

Jenő nagybácsi! Just nagybácsi. En nem tudok anyám iránti kötelezettségemnek megfelelni. Tegyétek meg ti. Ez az én legbensőbb és legutolsó kívánságom.

A másik levelet nagybátyjához, Herz Miksa beyhez intézte a tragikus végű fiatalember. Ez a levél így hangzik:

Kedves Miksa bátyám!

Mindenekelőtt őszinte bocsánatot kérek tőled azért a néhány meg gondolatlanúságért, a mivel esetleges kellemetlenséget, vagy boszankodást szereztem neked és bocsánatot kérek azért a meg gondolt lépésért, amivel talán szintén kellemetlenséget szerezek Neked, de utoljára.

Mikor a Hazai Bankból távoztam, körülbelül egy éve, arra a tapasztalatra jutottam, hogy nem vagyok képes semmihez, semmi hosszúság és aktív munkához. Ez meg erősödött bennem és avval a tudattal léptem minden bankba, hogy ez is csak amolyan kísérletezés, aminek egyforma vége lesz: a kudarccal, a sikertelenséggel.

Érzem, tudom, hogy nem vagyok tehetős, tehát életképes sem. Hiányzik belőlem valami, amit nem tudok megmondani, csak érzem néha. Az életet elakartam dobni magamtól már többször: nem sikerült. Az ezután bekövetkezendő nagy ismeretlentől való félelem és a fájdalmak, a mik az öngyilkossággal járnak, tartottak vissza.

Remélem, most sikerülni fog.

Legyetek boldogok.

Lina tante kezeit csókolom, a gyermekeket is sokszor. Téged kedves Miksa bátyám, kit nem szüntem meg szeretni és tisztelni soha, utoljára ölel öcséd

János.

A többi leveleket kérék rendeltetési helyükre juttatni. Isten veled.

Cairo, 07. márc. 30.

A harmadik levelet egy barátjához intézte Heltai János. Megindító hangon emlékezik meg ebben szerelméről. Nem tudok cselekedni: ez a refrén. És mégis tudott. A levél így hangzik:

Nagyságos

Darnai István urnak

Budapest.

Hongrie. I. ker. Vár.
Uri-utca 31. II. em.

Pista, Dobi!

Röviden és barátilag bucsut veszek Tőletek is. Örök bucsut. Elvándorlok t. i. egy más országba, egy más földrészbe: a másvilágba, ahová a legdrágább az út, mert az élebe kerül. Vagy a legolcsóbb.

Ok? Nehéz megmondani. Sokáig tartana és nem írhatok sokat. Képtelen vagyok az életre, nincs akaratom. Nem tudok cselekedni. És mindég és mindenütt nagyon ügyetlen voltam. Eddig nem vétkeztem, gondolom a mit átlagosan értenek alatta: becsületes vagyok.

Gondolatok rám néha fiúk, amint én is gondolok Rátok most az utolsó percekben.

Dobi: Jankuskának csókolom a kezeit, most is gondolok rá, *sohasem szüntem meg szeretni.*

Isten veletek.

Heltai János.

Márc. 30. 907. Szombat.

Aradmegye és a kéjgáz.

Glosszák a feliratokhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

Megírtuk, hogy Aradmegye állandó választmánya azt indítványozza a közgyűlésnek, hogy írjon fel a kormányhoz a sztrájk-törvény elkészítése, a progresszív adó és a kocsmák vasárnapi bezárása érdekében. Egyik fővárosi estilap most érdekes megjegyzéseket fűz ezekhez a feliratokhoz. A M. E. írja:

Megkérdezték az egyszeri csizmadiát, hogy miért íratta ki a cégtáblájára a kéjgázt. Azt felelte: „mert szép“.

Aradmegye állandó választmánya is beleesett a jámbor csizmadia eszejárásába. Gróf Károlyi Gyula főispán elnöklésével elhatározta, hogy föl fog írni a képviselőházhoz a sztrájk-törvény készítése, a hadügyi költségek csökkentése, a progresszív adórendszer és a kocsmák vasárnapi bezárása érdekében.

Hát ez politikai programnak körülbelül olyan furcsa, mint a csizmadia és kéjgáz cégtáblának. A sztrájk-törvény reakciós intézmény, a többi ellenben mind a haladás mérföldköve. És attól félünk, ha megkérdeznék a derék aradmegyei választmányt, hogy miért csapta oda e haladó irányzatú programponokat reakciós sztrájk-törvény mögé — az is az egyszeri csizmadia válaszával élne: mert szép.

Az ám. Az a szomorú sejtésem él bennünk, hogy ennek a feliratnak részben meg is lesz a hatása a mai képviselőházban. Tudniillik a reakciós részben. Az a sejtelmünk, hogy a sztrájk-törvényt valóban meg fogják csinálni — már csak annak a kedvéért is, hogy olyan nagyon szép az a radikális kéjgáz, amit hozzákapcsoltak.

Sőt úgy vesszük észre, hogy az egész kormány voltaképpen nagyon hasonlít a kéjgázzal összeházasított csizmadiához. A kéjgázt folyton az orrunk alá tartja a kormány,

eleinte el is bódultunk tőle, amíg hozzá nem szoktunk lassanként, de végül mégis ki fog derülni, hogy a kéjgázban — csizmadiát fogtunk.

Kissé érthetetlennek találjuk az aradmegyei választmány szerénységét. Elvégre hamár felíratilag kérte a sztrájk-törvény megalkotását, igazán nem kellett volna olyan nagy mérsékléssel élnie a kéjgáz használásában. A hadügyi költségek csökkentése, a progresszív adórendszer, a kocsmák vasárnapi munkaszünete mind nagyon szép dolog, de nem minden. Ezen kívül is van még egy csomó olyan kívánság, amit jól esik hallania a magyar fülnek és amiből — szintén nem lett semmi. Kérheték volna hát az önálló magyar hadsereget, a külön vámterületet, a külön magyar diplomáciát, sőt talán megkockáztathatták volna a magyar köztársaságot is. No mert bármily vakmerő ábrándnak látszódjék mindez, a sztrájk-törvény után nem kell félni tőle. Épp oly kevéssé fog megvalósulni, mint amily bizonyos, hogy a sztrájk-törvény meg fog valósulni.

Mert régi dolog, hogy a kéjgázt nem adják ingyen. Ahol kéjgázt szagoltatnak, ott fogat is huznak. És nálunk a politikai kéjgáz után mindég kihuznak egy-két zápfogat, a közszabadság állkapcsából.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: A szocialisták, színmű. Bemutató előadás. (Bérlet A.)
Vasárnap: Délután: Gyerekasszony, népszínmű. Este: A szocialisták, színmű. (Bérlet B.)

* **Troubadour.** A helybeli kísérletezőkkel nincs szerencséje sem a színháznak, sem pedig a publikumnak. Eddig még megközelítőleg sem nyújtottak annyi, amennyit csak megközelítőleg is művészetnek lehetne nevezni. Egyáltalán semmi értelme sincs annak, hogy akkor, amikor kitűnő vagy jó erővel rendelkezik egy színtársulat, lehetetlen dilettantizmussal kísérletezzenek. Vagy első rangú művészvendégeket tessék hozni, vagy maradjunk meg a színtársulat szerződött tagjainál, akik minden körülmények között megállhatják a kritikát. A ma esti előadás például egyike volt a legkitűnőbbeknek, melyről csak az elragadtatás hangján lehetne megemlékezni, ha *Szakolczay* kisasszony Azucenája nem visz disszonáns hangot a kitűnő anszambelba. *Wlassák* (Leonora), *Ladizslay* (Luna gróf) és *Ferrari* Lovag (Manrico) olyan művészt produkáltak, hogy nem is szabad közönséges mértékkel mérni mai előadásukat, hanem bátran emlékezhetünk meg róluk az elragadtatás hangján. Az első felvonás fináléja felvillanyozta a közönséget és a fentemlítettet lelkesen ünnepelte. Ferrarit kétszer hívták a függöny elé és végre is leeresztett függöny előtt kellett újból énekelnie. Szendrey igazgató helyesen teszi, ha jövőben kitér a kísérletezések elől és megmarad a társulat tagjainak rá és a publikumra nézve előnyös foglalkoztatásánál.

* **Szocialisták.** A színtársulat ma este mutatja be Ormos Ede dr.-nak Szocialisták című darabját. A bemutató iránt igen nagy az érdeklődés. A sajtó annyi biztató közléssel hangozta be a premiért, hogy a közönség méltán tanúsít különös érdeklődést a színmű iránt. A társulat tagjai is ambícióval készültek el a bemutatóra. A darab főszerepeit Ormosné Déry Blanka (a szerző felesége), Zalay Margit, Benkőné, Hunyady, Maribázy, Faludy, Várnay, Kulcsár, Delly és Horti Sándor játsszák.

* **Gál Gyula vendégjátéka.** A Nemzeti Színház kiváló művésze, mint jeleztük már, a jövő

hétén több estére terjedő vendégszereplésre érkezik Aradra. Mintegy két éve, hogy Gál Gyulát nem látta már az arad közönség s ez idő alatt művészete és tudása lehetőleg még mélyebb és komolyabb lett. Ezuttal legkiválóbb szerepeiben lép fel s hétfőn már a próbákban is résztvesz. A közönség ugyancsak hétfőn reggeltől kezdve válthatja meg jegyeit mind a három előadásra előre a színházi pénztárnál.

* **Kauttmann Pali hangversenye.** Megírtuk, hogy **Kauttmann Pali**, a magyar származású 9 éves világhírű hegedűművész e hó 13-án és 14-én a Fehér Kereszt Szálló télikertjében a cs. és kir. 88 ik gyalogezred zenekarának közreműködésével hangversenyt rendez. Kauttmann Palinak, ki most egy évi újabb tanulmányait a prágai Conservatoriumban végezte, különleges virtuozisáról hízog elismerései vannak. „Paganini” melléknevét az olasz királytól kapta. A kis művész Newyorkban az Iring Place Theaterben **Rosevelt** elnök jelenlétében játszott, aki őt saját páholyába hívta és művészete iránt csodálkozását fejezte ki. Páris, London, Pétervár, Berlin, Köln, Hamburg közönsége nagy lelkesedéssel ünnepelte a kis Kauttmann. Bécsben Ottó főherceg tüntette ki őt, Londonban a walesi herceg, legutóbb 1907. március 13-án a román királynő előtt mutatta be művészetét, mely alkalommal a legnagyobb kitüntetésben részesült. Kauttmann Pali már 4 és fél éves korában művész volt és jelenleg vendég köruton van. A kis hegedűművész két hangversenye iránt városszerte nagy az érdeklődés. A hangverseny mindkét estén nyolc órakor kezdődik. A belépő díj egy korona.

* **Vasárnapi előadások.** Kállay Jolánnak Bokor József népszínművében, a Gyerekasszonyban a múlt vasárnap oly nagy sikere volt, hogy most vasárnap délután újra fellép ebben a szerepében. Kállay ezuttal először fog játszani a délutáni közönségnek. — Este Ormos Ede dr. Szociálisták című színművét adják másodszor.

„Csak ennyi volt.”

Kedélyes tárgyalás.

Nagy bicskaharc Szapáryligeten.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

Tempora mutantur. Romlik, csenevészedik a magyar, s a dicső emlékü fokost ma már ugyszólván teljesen kiszorította a **bicska**. De ennek aztán annál többször akad szerepe, különösen úgy ünnepek táján, amikor egy kis szesz is emelgeti a virtust. Mult év Szent István napján is bő szerepe jutott ennek a nemzeti szerszámnak Szapáryligeten. Egyrészt a **Dömötör** fiuk, másrészt a **Biró** fiuk keltek csülökre s olyan parázs verekedést rendeztek a Steiner-féle vendéglőben, hogy a veszedelem után úgy nézett ki a csapszék, mint egy csatatér. Mikor már csak nyögés és jajgatás töltötte be a borgőzös levegőt, beállított **Biró József**, a **Biró** fiuk apja s beszédbe ereszkedett **Dömötör** Ferencel, a nap hőseivel, aki **Vezár** András, **Bugyi** Ferenc és **Szabó** János suhancok megbicskázása után úgy állt a korcsma közepén, mint egy győzelmes kakas, s az utcára szorult **Biró** fiukat ingerelte. A mint ott beszélgettek, bejött **Dömötör** Ferencné is, s kérte a szintén vérző urat, jöjjön vele haza. **Dömötör** azonban nem volt hajlandó elhagyni győzelmének színhelyét s ott maradt. Eközben történt, hogy **Bozsó** József, aki az öreg **Biró** menyé s az öreggel együtt jött a korcsmába, összekapott **Dömötör** nével, s a veszekedés hevében alaposan nyakonyágtá **Dömötör** né. Eddig még csak rendben lett volna a dolog, de végzetessé vált

Biró Józsefre, mikor az amugy is harcias menyé segélyére sietett, s eltaszította **Dömötör** né. Ezt már nem nézhette a férj, s egy jól sikerült hasszurással leterítette az öreg **Biró** né, aki másnap belehalt sebeibe.

Ma tárgyalta ezt az ügyet az aradi törvényszék **Köller** János bíró elnöke alatt. Az ügyész **Dömötör** Ferencet egy rendbeli haláltköször súlyos testi sértés büntetével vádolta, **Bozsó** József né pedig egy rendbeli, **Dömötör** Ferencné terhére elkövetett becsületsértés vétésével.

A vádlottak természetesen mindent tagadtak. Kihallgatásuk után a tanukra került a sor. Egész sereg jóképű paraszt ember vonult fel, akik csaknem mind tanui voltak a Szent-István napi mulatozásnak.

Csáky Zoltán tanu ott volt a korcsmában, mikor javában folyt a vérengzés. Előadja illő részletességgel az esetet s a végén összegezi.

— Hát ugy volt. Négyet leszurt, egy belehalt. Aztán az asszonyok összepofozkodtak. Hát csak ennyi volt kérem az egész.

Békási Béla tanu a 33-as bakák egyenruhájában jött el. Mindenben megerősíti **Csáky** vallomását. A vádlott indulatosan kifakad, mikor a vallomást hallja, mire **Békási** feléje fordul s önértetesen mondja:

— Féri bácsi! Hiába tagad kend. Nem használ az már semmit. Nem esküdnek meg én hamis dologra. Még az aradi várért sem!

Joszt János a következő tanu.

— Mi a foglalkozása? — kérdi az elnök.

— Paraszt.

— Nős?

— Nem. Házasság vagyok! — mondta általános derűtség közt a tanu.

Csakhamar kiderült, hogy az atyafi a **Bácskából** került Szapáryligetre s nem igen tud magyarul. Az elnök tehát németre fordítja a tárgyalás nyelvét s tovább faggatja.

— Rokonságban van a vádlottal?

— Hogy lennék — mondja indignálódva a vén sváb — hiszen én német vagyok.

Néhány derűs jeleneten kívül azonban semmivel sem járult a tárgyalás anyagához.

A tanuk kihallgatása után elnök a szót az ügyésznek adta, majd a védő beszélt s azután ítélet hozatalra vonult vissza a bíróság. Rövid tanácskozás után **Köller** János elnök kihirdette az ítéletet, amely **Dömötör** Ferencet haláltköször súlyos testisértés és háromrendbeli súlyos testisértés büntetésében vétkesnek mondotta ki s összesen egy évi és három hónapi fogházra ítélte a vádlottat. **Bozsó** né a pofonért egy napi fogházat kapott.

Dömötör né, aki imádkozott, míg a bíróság az ura felett ítélezett, hangos zokogásban tört ki s velök együtt keservesen sirt egy kis fél-éves pólyás gyerek, **Dömötör** fia is, aki az anyja ölében illő csendben hallgatta végig a tárgyalást.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az aradi polgári betegsegélyző és temetkezési egyesület e hó 14-én, vasárnap délután 3 órakor tartja rendes évi közgyűlését a városháza földszinti kistermében, melyre az összes egyesületi tagokat ezuton is meghívja az elnökség. Tárgysorozat: 1. Az elmúlt évi jegyzőkönyv felolvasása. 2. A választmány felmentésének megadása. 3. A választmány leköszönése. 4. A választmány választása. 5. Indítványok, interpellációk. Az elnökség.

Általános sztrájk készül.

Az aradi üzletek záró-órái.

A kereskedők megegyezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 12.

Az aradi kereskedelmi alkalmazottak, a mint ismeretes, mozgalmat indítottak az üzleti munkaidő megrövidítése, illetve az üzletek nyitási és záró-órájának megváltoztatása iránt. Az aradi kereskedő-főnökök az e tárgyban összehívott értekezleteken elhatározták, hogy a kérdés méltányos és lehető megoldása elől nem zárkoznak el; szervező bizottságot alakítottak, amely egyrészt a kereskedők szolidaritás, egyöntetű eljárását biztosítsa, másrészt pedig a kereskedőket szakmák szerint összehívja az üzleti munkaidő új megállapítása céljából.

Az egyes szakmák e hét során e kérdések fölött meg is állapodtak. E megállapodásokon főként az az eredmény vonul végig, hogy — a fűszer és csemege kereskedőkön kívül, akik üzleteiket a mult év szeptember havában történt megállapodás óta esti nyolc órakor zárják — az aradi kereskedelmi üzletek esti fél nyolc órán túl nem tarthatók nyitva. Egyes szakmákban, a hol a körülmények megengedték, az év felében esti hét, és fél hét órai záró-órát állapítottak meg, de fél nyolc órán túl terjedő munkaidőt egy szakmában se. Ilyen megállapodások eddig csak Nagyváradon történtek, a hol a mult évben léptették életbe a fűszerkereskedők esti nyolc, s a többi szakmabeliek esti fél nyolc órai záró-órát.

A tárgyalások ideje alatt fölvetődött a vasárnapi teljes munkaszünet kérdése is. A kereskedő-főnökök beható tanácskozás után, az utóbbi ügy megoldásának nehézségeire való tekintettel kimondták, hogy ez alkalommal csak a hétköznapi munkaidőt állapítják meg; a vasárnapi munkaszünet kérdését azon szakmákban, amelyeknél a körülmények lehetővé teszik, a záró-óra kérdéséről különállón, lehetőleg rövid időn belül fogják megbeszélés tárgyává tenni.

Az üzletek munkaidejére nézve az egyes szakmák megállapodása ez:

Női divat-üzletek: Az üzlet reggeli nyitásának legkorábbi ideje a nyári hónapokban hét, a téli hónapokban fél nyolc óra. Az esti zárás legkésőbbi ideje az egész évben fél nyolc óra. Kivételnek a karácsonyt, újévet, húsvét és pünkösd ünnepeket megelőző nyolc nap és az országos vásár napjai.

Férfi divat, díszmül, cipő, játék- és norinbergi üzletek: A reggeli nyitás legkorábbi ideje téli hónapokban fél nyolc, a nyári hónapokban hét óra; az esti zárás legkésőbbi ideje az egész évben esti fél nyolc óra. Kivételnek a női divat szakmánál említett ünnepeket megelőző nyolc nap; a játék-kereskedőknél a karácsonyt megelőzően tizenegy nap.

Kézmül- és paraszt rőfös-üzletek: A reggeli nyitás legkorábbi ideje nyáron hat, télen hét óra; az esti záróóra nyáron legkésőbb fél nyolc, télen legkésőbb fél hét óra. Kivételnek: a női divat szakmánál említett napok.

Férfi ruha-üzletek: A reggeli nyitás legkorábbi ideje a nyári hónapokban fél hét, a téli hónapokban fél nyolc óra; az esti zárás legkésőbbi ideje nyáron fél nyolc, télen hét óra. Kivételnek az ünnepeket megelőző nyolc nap és az országos vásár napjai.

A bérkereskedésekben: A reggeli nyitás legkorábbi ideje nyáron hat, télen hét óra; az esti zárás legkésőbbi ideje nyáron fél nyolc, télen hét óra.

A nyári teljes vasárnapi munkaszünetre nézve megegyeztek a bérkereskedők, a Gergely-naptár szerinti ünnepek délutánjain való munkaszünetre a parasztrőfös és bérkereskedő-főnökök.

A szakmák egyöntetűen kimondták, hogy a munkaidőt *április 15-én életbe léptetik*. Ez időponttól kezdve a közös megegyezés aláírói a fenti határozatokat föltétlenül kötelesek betartani, tekintet nélkül arra az eshetőségre, hogy esetleg egyesek az egyezményt vonakodnának aláírni s a munkaidőhöz alkalmazkodni.

E megállapodásokat minden főnök saját alkalmazottainak adja tudtára s azokra nézve az összes szakmák kereskedői egymással becsület-szóval lekötött *szolidaritásban állanak*.

Az aradi kereskedő-főnökök a munkaidő ily szabályozásával elmentek a legmesszebb határig, amelyet a helyi viszonyok és a forgalom alakulása ez idő szerint megenged, s a maguk részéről mindent megtettek a kérdés békés, méltányos megoldására.

Ma éjjel az összes szakszervezetek a Munkás Otthonban gyűlést tartottak, a melyen kimondták, hogy támogatják a kereskedelmi alkalmazottak mozgalmát. Vasárnap délután a Szabadságtéren az összes szakszervezetek gyűlést tartanak és ezen véglegesen formulázzák a kereskedelmi alkalmazottak követeléseit, amelyeket a főnökök elé fognak terjeszteni. Amennyiben a főnökök hétfő délig nem teljesítik a kereskedelmi alkalmazottak követeléseit, az *összes szakmabeli aradi munkások kedden reggel kimondják az általános sztrájkot*.

Vasuti katasztrófa Szeged mellett.

Kisiklott gyorsvonat.

Három halott, ötven sebesült.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, április 12.

Az orsova—budapesti gyorsvonat ma délelőtt Szeged közelében a dorozsmai állomáson kettészakadt és oly erővel ütközött a másik vágányon veszteglő teherkocsiba, hogy több kocsi összezúzódott és három ember életét veszítette, mintegy ötvenen pedig kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek. A megindított bűnvizsgálat a szerencsétlenség okául azt állapította meg, hogy a váltó a vonat alatt ismeretlen módon átváltódott és a vonat nagyobbik részét a szomszédos vágányra terelte, de nem lehetetlen, hogy *merényletet követtek el a vonat ellen*, mert ugyanazon a helyen a multkor csak az utolsó percben hiusították meg hasonló katasztrófának bekövetkezését.

Távirati tudósításunk a következő:

Az első hírek.

A Szeged állomásról délelőtt háromnegyed 10 órakor Budapest felé menő gyorsvonat a dorozsmai állomáson összeütközött egy szenes kocsival. Az összeütközés oly heves volt, hogy a gyorsvonat háló- és étkező kocsija egymásra szaladt. Két utas meghalt, három életveszélyesen, tizenöt pedig jelentékenyen megsebesült. A szerencsétlenség Szegeden óriási izgalmat kelt. Szigorú vizsgálatot indítottak.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága Kiskundorozsma állomásról kapott távirati jelentés alapján előzetes tájékoztatásul közli, hogy ma, folyó hó 12-én az Orsováról Budapest felé menő 703. számú gyorsvonat Kiskundorozsma állomás 4. számú váltóján eddig ismeretlen okból kisiklott, aminek következtében 2

utas meghalt, három utas súlyosan, tíz pedig könnyebben megsérült. Négy személykocsi és a pálya nagybőrműben megrongálódott. A szigorú vizsgálat azonnal folyamatba tetetett.

A katasztrófa áldozatai.

A budapest—orsovai 703. számú gyorsvonat, amely ma 14 zsufolásig megtelt kocsiból állott, délelőtt 10 órakor hagyta el a szegedi pályaudvart. Három perc múlva érkezik a vonat a dorozsmai 5. számú őrházhoz. Itt történt a szerencsétlenség. A vonat postakocsijának utolsó kerekai áttépték a váltót, aminek következtében csak a lokomotív és az utána következő podgyász és postakocsi ment tovább egyenes irányban, míg a hálókocsitól kezdve a vonatnak többi része a második sinre került és ott összeütközött három teherkocsival. A vonat a teherszállító kocsikat a dorozsmai állomási épületig vonszolta magával. Az étkező és a hálókocsi teljesen összetört és a többi személyszállító kocsi is nagyon megrongálódott. Még az utolsó személyszállító kocsi is oldalt dőlt, a többiek pedig teljesen lefordultak a sínpróról. Az összeütközés következtében a kocsik a sineket is fölszakították és a talpfákat is megrongálták.

Az utasokat leirhatlan rémület fogta el. Sokan az irtózatot rázkódtatástól kacagni kezdtek és közel voltak az örléshez. Legrosszabbul jártak azok, akik a hálókocsiban voltak. Ez a kocsi teljesen összezúzódott. A romok közül sikerült kihuzni egy öreg román házaspárt. Mind a ketten ujságot olvastak a szerencsétlenség idején. Holttesteik a fölismerhetőségig össze vannak ronsolva. Az étkező kocsiból is kihuztak egy holttestet, amelynek fejét és végtagjait leszakították a kerekek. Személyazonosságát még nem lehetett megállapítani. A negyedik halott Bauer Adolf, az étkező kocsi kalauza. Még haldokolt, amikor a mentőkocsiba vitték, de már a dorozsmai állomáson meghalt.

A hálókocsiban utazott Oltean romániai kapitány a feleségével. Az összetört kocsiból azonban nem tudott kimenekülni, mire a kezében egy csomó bankjegyet lobogtatva, segítségért kiáltott. Épen arra ment egy tisztiszolga, aki segítségükre is sietett és megmentette a kapitányt a feleségével együtt. A kapitány hálaából nyomban 200 frankot adott neki.

Halálosan megsebesültek a következők:

Paisolyo krajovai lakos, Kunze Mihály, az étkező kocsi kíséző szakácsa, Kummer József főpincér az étkező kocsin, Wiesner Ede, az étkező kocsi szakácsa, Szamek Gusztáv dr. törökbecsei ügyvéd.

A könnyebben sebesülteknek száma 29. Ezek közül eddig a következőknek neveit állapították meg:

Nourey lord Londonból, aki Bukarestben volt és Londonba akart utazni, hogy jelentést tegyen a romániai parasztlázadról; Mousson Ferenc mérnök Zürichből, aki szintén Bukarestből jött; Jerney Zoltánné, egy dúsgazdag dorozsmai nagybérlő felesége, aki az orrán és homlokán szenvedett sérülést; Singer Berlinből, Winter Gyula Bécs, Buchbinder Ármin Bécs, Bachspitz Bécs, Kummer József főpincér, akinek balkarja törött el, Litssek Ágost dr. herkulesfürdői főorvos.

Későbbi távirat jelenti:

A szerencsétlenségnél három ember vesztette el életét és pedig Polinasku György román szenátor és felesége, akiket összepréselve, holtan találtak meg a hálókocsi romjai között és Bauer Adolf, a hálókocsi-ellenőr. Életveszélyesen megsérült még Boasin Demeter, Párisba készülő 24 éves bukaresti orvostanhallgató, míg Vályi Gyula, Robelly Aladár szegedi műépítész

és Glária Henrik könnyű sérüléseket szenvedtek. Több könnyen sebesült gyalog vagy magánfogaton ment Szegedre és így ezeknek neveit nem lehetett megállapítani.

A mentő munkálatok.

Az utasok jaigatására és segítség kiáltására Dorozsmáról sokan siettek ki a pályaudvarra, de a parasztok közül senkise ment a szerencsétlenül jártak segítségére és egy teljes óráig tartott, amíg Szegedről segítség érkezett. A dorozsmai állomás-főnök ugyanis telefonozott a szegedi városházára, hogy azonnal küldjenek két mentőkocsit és annyi orvost, amennyit csak lehet. Így aztán körülbelül egy órával a szerencsétlenség után Szegedről két mentőkocsi és 18 orvos érkezett a szerencsétlenség színhelyére.

Kevéssel az orvosok után Rainer József főkapitány és sok rendőr érkezett, hogy megtisztítsa az állomást a tömegtől, amely állítólag fosztogatta az utasokat. Így egy nő panaszkodott, hogy nyakáról letépték arany óráját és láncát. A főkapitány erre lovasrendőrökért telefonált, akik csakhamar vágatva meg is érkeztek.

De ekkor újabb szerencsétlenség történt. A lovasrendőrök lovai megijedtek a fölborult kocsik romhalmazától, ágaskodni kezdtek, miközben Németh József lovasrendőr oly szerencsétlenül zuhant le a töltésről, hogy mindkét lába eltört.

A holttesteket és a sebesülteket az állomáson egy helyiségbe vitték és ott kötözték be az orvosok a sebesültek sérüléseit is. Később a súlyosan sebesülteket a szegedi városi kórházba szállították és odavitték a négy holttestet is.

A katasztrófa első híre rettenetes izgalmat okozott Szegeden. Az üzletvezetőség vizsgálóbizottságot küldött ki a szerencsétlenség színhelyére és a bizottsággal együtt ment ki Magay szegedi vizsgálóbíró és Szapár királyi ügyész.

Pánik a budapesti pályaudvaron.

A budapesti nyugati pályaudvar perronján ma délben sokan várták a szegedi gyorsvonat érkezését. Amikor a vonat a menetrend szerint időben, egy órakor még nem futott be az állomásra, a várakozók izgatottan faggatták az állomási személyzetet, hogy miért nem érkezett még meg a vonat. Az állomásfőnökség, amely ekkor még nem tudott a szerencsétlenségről, azzal nyugtatta meg a közönséget, hogy a vonat késik. Néhány perccel később távirat érkezett Daróczy állomásfőnökhöz, akivel tudatták, hogy a szegedi gyorsvonat Dorozsmánál kisiklott, két ember meghalt és sokan megsebesültek.

Ennyi volt a táviratban, amelyet az idegesen várakozó közönséggel a helyettes-állomásfőnök közölt. A hír nyomán valósággal pánik keletkezett a tömegben. Körülfogták a vasuti főtisztet és részleteket, a halottak és sebesültek neveit követelték tőle. Az állomásfőnökség azonban természetesen nem adhatott bővebb fölvilágosítást.

A pályaudvaron egész délután nagy csoportok várakoztak a gyorsvonatra. Siró aszszonyok, kétségbeesett férfiak minden vonat elé kifutottak a perronra, de a szegedi gyorsvonat csak nem érkezett meg.

Délután 3 órakor kapta meg az állomásfőnökség az első, szomorú tartalmu sürgönyt: Bauer kalauz meghalt. Az első áldozat 15 év óta áll a hálókocsi-társaság szolgálatában s családja még nem is sejtí a szerencsétlenséget.

Merénylet a vonat ellen?

A baleset minden valószínűség szerint az ötös számú váltónak a vonat alatt eddig ismeretlen okból történt átváltódása következtében történt. Ezáltal a vonat szétszakadt és két vágányra került. A vonatban harmadiknak besorozott Pullmann-hálókocsi a másik vágányon álló öt teherkocsiba ütközött és a kalauz, a postakocsi, az ezt követő étkező- és hálókocsi és hat személykocsi kisiklott és jelentékenyen megsérültek.

A kisiklott járművek által eltorlaszolt vágányok szabaddá tétele csak az éjjelre várható. Az utasok egyrésze a délután Dorozsmára érkezett gyorsvonatra szállt, amely azután visszafordult és Budapestre ment.

A szerencsétlenség dolgában megindított vizsgálat kiderítette, hogy a hálókocsi fölbillentette a váltót és rászaladván a másik sinre, az utána következő kocsikkal együtt elszakadt a vonattól és beleütközött a másik vágányon levő teherkocsikba. A rendőrség azonban oly irányban is nyomoz, vajjon nem valami merénylet idézte-e elő a szerencsétlenséget? Nemrégiben ugyanis ugyanezen a helyen ismeretlen tettesek meglazították a sinek srófjait és a katasztrófának akkor csak az vette az elejét, hogy idejekorán észrevették a bűnös kezek munkáját és helyrehozták a pályatestet.

HIREK.**Gyermekszerelem.**

Arad, április 12.

Egy hetedik gimnazista csalódott szerelmében reálott a lányra, akiért megbolondult. Azután golyót röpített önmagába.

A hetedik gimnazistákról írott annálekseben igen ritkán fordulnak elő ilyen esetek. De ennek az esetnek nem a ritkasága adja azt a jelentőséget, hogy foglalkoznunk kell vele. Hanem megadta az a mostanság nagyon is aktuális kérdés, hogy mennyire üdvös volna a coeducáció, a lányok és a fiuk együttnevelése és a gyermekek felvilágosítása. A mai eset hatalmas érv ezek mellett a törekvések mellett. Egy 18—19 éves fiatalember, akit abban a tudatban neveltek, hogy a szerelem fogalma tele van izgató misztériumokkal, akinek fejébe szállott az a felvilágosítás, amelyet szerelmi ügyekről az iskolapadok alatt, pornográfikus könyvekből szereznek meg a mai gyermekek, gyilkosságot és öngyilkosságot követ el. Mindezt csak azért, mert beleszuggérta önmagába, hogy a szerelem a földöntúli üdv, amely nélkül nem érdemes élni.

A kamaszkorban fejlődő szerelmek rendszerint tulzottabbak, mint felnőtt emberek szerelmei. A tiltott gyümölcs ingere, a titkok leplebe burkolt, félig sejtett, félig tudott dolgok felcsigázák a serdülő emberek izgékony fantáziáját. És nem is csodálatos, ha ebből a visszás helyzetből tragédiák fejlődnek. Különösen, ha a szerelmes gyerek ráakad a maga nőjére, arra a fizikai egyedre, amely legjobban hozzáillik. Az a hatalmas harmadik, aki Schoppenhauer szerint összehor-nálja az embereket, működésbe lép és a szerelem tudatos elemeit lebírja az öntudatlan elem: a hatalmas harmadiknak az élethez való akarata.

Tudatosná kell tenni a gyermekeket, hogy az öntudatlan érzelmek ereje ne hajtja őket veszedelmes tulzásokba. Meg kell érteni végre, hogy a szerelemben nincsenek misztériumok. És mindenki, aki ezért az eszméért küzd, egy téglát rak a jövőendő társadalmának felépítéséhez.

— **Schiffert nem mond le.** Békéscsabáról táviratozzák: K. Schiffert József országgyűlési képviselő ma visszavásárolta vagyonát és hitelezőivel kiegyezett. A képviselő lemondásáról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak.

— **Nagyvárad műegyeteme.** Nagyváradról táviratozzák: Nagyvárad város törvényhatósága a mai közgyűlésen elhatározta, hogy a Nagyváradon 668000 koronával létesítendő műegyetem érdekében feliratot intéz a kormányhoz.

— **Vége az aradi szövetségnek.** Több ízben megírtuk, hogy a Gyulai kötött- és szövöttáru gyár részvénytársaság fiókgyárat akar Aradon létesíteni. Weisz Mór, a gyulai gyár igazgatója meg is kezdte a tárgyalásokat Varjassy Lajos polgármesterrel, ezek azonban nem vezettek eredményre. Ebből azt következtették, hogy az Aradon tervezett gyár eszméje végleg elesett. A tárgyalások újból megindultak s ekkor köz tudomásává lett, hogy Weisz Mór Temesvárott létesíti a szövő-gyárat. Most már egészen bizonyos, hogy az aradi gyáralapítás eszméjéből semmi sem lesz, amennyiben a gyulai szövő-gyár legközelebb két helyen: Temesvárott és Orosházán megkezdje a fiókgyár építését. Weisz Mór azzal magyarázza az Aradon tervbe vett gyáralapítás elmaradását, hogy a részvénytársaságnak nincsen annyi tőkéje, hogy három helyen is létesítsen fiókgyárat. Egyébként kijelentette, hogy a részvénytársaság nem mondott le végképen arról, hogy Aradon is létesítsen fiókgyárat amennyiben jövőre ismét megkezdje a tárgyalásokat.

— **A pörnyertes Szendrey.** Horváthné, Fekete Aranka az aradi színház volt énekesnője pert indított Szendrey színigazgató ellen, azt vitatván, hogy megszegte a vele kötött szerződését. Kártérítésért perelte be az igazgatót, követelvén rajta a szerződés tartamára szóló fizetés összegét. Az aradi törvényszék annak idején elutasította a keresetet. A felperes felülvizsgálati kérelme alapján a nagyváradai tábla most hozta meg ebben az ügyben a döntést s Fekete Arankát keresetével végleg elutasította.

— **Gyilkos és öngyilkos gimnazista.** Szatmár-Németiből táviratozzák: Szatmári István, a ref. gimnázium 7. osztályu tanulója már régebb idő óta szerelmével üldözte Dunka Irma harmadéves képezdésnőt. A leány a fiu szerelmét már több ízben visszautasította. Pár nappal ezelőtt újból felszólította a leányt, hogy akarja-e szeretni, de a leány újból elutasította. Szatmári tegnap este a leánynyal az utcán találkozott, kit Kinizsi-utcai lakására kísért és újból felszólította, hogy akarja-e szeretni. A tagadó válasza után Szatmári revolverből rálőtt a leányra, kinek a golyó hasába fúródott. Azután Szatmári szülei lakására futott, honnan mindjárt az utcára jött és ott magát mellbelölte. A mentők mindkettőjüket a kórházba szállították. Állapotuk életveszélyes.

— **A borosjenői faipargyár eladása.** Emlegettük, hogy a Weitzer János vagon- és vasöntő gyár r. t. tulajdonát képező borosjenői faipargyárat megveszi a Magyar Általános Hitelbank vezetése alatt álló érdekcsoport, amely az összes magyarországi hajlított fabutorgyárakat egyesíti. A vétel befejezetté vált s annak

jóváhagyása véget a vaggongyár igazgatósága április 29-ére rendkívüli közgyűlésre hívta össze a részvényeseket. A gyár épületét és telepét 500,000 korondért, a berendezést és az árú-készletet pedig leltár szerint adták el. A Magyar Általános Hitelbank vezetése alatt álló csoport, amely a butorgyárakat átvette, külön részvénytársaságot alakít.

— **Vasárnap — korcsma nélkül.** Kézdivásárhely-ről táviratozzák: Alcsarnáton háromszék-megyei nagyközség képviselőtestülete elhatározta egyhangulag, hogy a korcsmák és ital-mérések vásár- és ünnepnapokon zárva tartassanak. Gelence és Bereck nagyközségekkel ez a harmadik helység e megyében, ahol az alkohol ellen védekeznek.

— **Az aradi gyermeknap jövedelme.** Az aradi gyermeknap rendező-bizottsága, élén gróf Károlyi Gyulánál megkezdte a gyermeknapok alatt a gyermekvédelem céljaira befolyt összegek elszámolását. A tegnapi kimutatás szerint 789 korona 11 fillér folyt be. A ma beérkezett összegek a következők:

A főreáliskola gyűjtése 24 korona 79 fillér, Andrányi Károly és fia cégtől 50 kor., Kerpel István 5 kor., Allami tanítóképző gyűjtése 25 kor. 32 fillér, Gáji iskola gyűjtése 10 kor. 47 fillér, Ségai községi iskola gyűjtése 5 korona, Aradi felső kereskedelmi iskola gyűjtése 16 kor. 38 fillér, Réthy Lipót és fia cégtől 10 kor., Hoffmann Antalól 30 kor., Münz Józseftől 5 kor., Dick Samutól 2 kor., Kilényi és Társa cégtől 5 kor., Angele Mátyástól 3 kor. 20 fillér, Wadowsky Gusztávtól 20 kor., Maresch Gyulától 20 kor., Dupcza Ferencól 5 kor., Hegedüs Gyulától 2 kor., Schwarz Esztől (Gurahoncz) 3 kor., Schlesinger Kálmántól 2 kor., Havas Adolftól 2 kor., Heissberger Sámuelól 10 kor., Kovács Julcsától (Mácsa) 1 kor., Petrucz János gyűjtése (Kisjenő) 33 kor. 05 fillér, Sraiff Zoltán gyűjtése (Soborsin) 31 kor. 50 fillér, Baumgartner Jánostól (Borosbes) 20 kor., Kiurszky Ivántól (Buttyin) 29 kor. 50 fillér, Vass Dezsőtől (Ujszentanna) 22 kor. 08 fillér, Neumann M. cégtől 10 kor., Keller Gyula kertésztől 8 kor. Az eddigi gyűjtés eredménye 1200 korona 20 fillér.

A bizottság a nemes szívű adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mond, egyben pedig felkéri mindazokat, kik adományaikat még be nem küldték, szíveskedjenek azokat az aradi Fehér Kereszt gyermekvédő egyesület titkárságához (Keller Lajos, megyeháza) beküldeni, hogy a végleges elszámolás megejthető legyen.

— **Az első aradi tűzifa és szén beszerzési szövetkezet alakuló közgyűlése.** Tekintettel arra, hogy az aradi faszövetkezet megalakítási előmunkálatait az alapítók befejezték, a tűzifa- és szénszövetkezet alakuló közgyűlését holnap (szombaton) este 6 órakor a városháza földszinti kistermében megtartják. A közgyűlésre az érdeklődők ezennel meghívotnak. Ez alkalomból felkéretnek mindazok, akiknél még gyűjtő ívek vannak, hogy azokat a közgyűlésre magokkal hozni szíveskedjenek. Részjegyek még a mai közgyűlésen is jegyezhetők, a megalakulás után azonban új tagok felvétele csak igazgatósági határozattal történhetik.

— **Merénylet egy milliomos ellen.** Pittsburgból táviratozzák: Ma kezdődött a Carnegie-intézet felavatásának három napra tervezett ünnepe az ünnepi vendégek fogadtatásával. A mai felavatási ünnepség alkalmával Stigel Frigyes nevű ember nyitott késsel, amelyet a kabátja ujjában tartott elrejtve, Carnegie közelébe akart hatolni. Stigelt, akiről azt hiszik, hogy vagy anarkista vagy ördült, elfogták.

— **A franciaországi péksztrájk.** Párisból táviratozzák: Mintegy ezer pék és cukrászegéd tegnap este elhatározta, hogy folytatja a sztrájkot. A rendőrség kihágások miatt többeket etartóztatott. A munkaadók szindikátusi

Harisnyák, Matróz-ingek, Gyermek-lábttyük (Sockerl),

394 elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. 3 szó: „Bársony, Harisnya, Szabadság-tér.”

kamarája közönségre tette, hogy holnap reggel a segédek sztrájkjára való tekintettel néhány sütőde nem lesz abban a helyzetben, hogy süteményt árúsíthasson. A sütődeket egész éjjelen át őrizték, nehogy a munkát megzavarják. Toulon-ból jelentik: A péksegédek viharos jelenetek után elhatározták, hogy ma délben sztrájkba lépnek.

— **Breger J.** Deák Ferenc-utca 39. sz. alatti az Orsovai halhoz címzett halkereskedő-cég üzlete ma, szombaton estig zárva lesz. Este 6 órától kezdve azonban megkezdődik a ma érkezett tengeri halak eladása. Friss balatoni halak és dunai élőhalak szintén kaphatók. Az egész nyáron át tudok halat hozatni. Szíves pártfogást kér Breger J. halkereskedő.

— **Egy népszerű.** A „Moll-féle sósborszesz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint olesó szer nyújtatik köszvényes és csúszos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt K. 1-90. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérésre az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— **Ha a gyermekek köhögnek,** bükkfakátrány-preparátumot adjunk nekik. Mivel azonban a legtöbb ilyen preparátum bizonytalan összeállítású és nem mértelen, de még undorító ízű is, „Sirolin-Roche”-t használjunk, mely vízben könnyen oldad és mindig egyforma összetételű, nem izgat és kellemes ízzel bír. Gyógyszerárakban kapható.

— **Praeservatív ideális** legjobb minőségben Vojtek és Weisznál. 201

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Eldöngetett éjjeli ör. Mult év augusztus 28-án mulató ked e szottyant három csicséri románnak. A falu korcsmájában mulattak késő éjjelig s azután, hogy méltóképpen fejezzék be a mulatságot, vig muzsikaszóval, kurjongatva poroszkáltak hazafelé. A mint a falu közepére értek, ő-szetalálkoztak *Popeszkü* Vazul éjjeli őrrrel, aki csendre intette őket. A rakoncátlan embereknek azonban eszük ágában sem volt engedelmesskedni s miután *Popeszkü* tovább okvetetlenkedett, alaposan elpáholták s az árokba dobták. A három csicséri gazda, *Munyisán* Ferencia, *Solmosán* Demeter és *Solmosán* Vaszilje ma állt törvényt az augusztusi mulatozás utójátékáért s az aradi törvényszék a román atyafiakat egyenként három napi fogházra ítélte.

§ **A Lamm-ügy tárgyalása.** *Opredn* és *Antali* bűnügyében az újrafelvételi tárgyalás sorsa fellett holnap dönt a törvényszék. A rendkívül érdekesnek ígérkező tárgyalásra ma délután Budapestről megérkezett *Lamm* Hugó jogi képviselője *Edvi-Ilés* Károly, a kiváló kriminálista.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— **Az Aradi Közlöny** tudósítójától. —

Arad, április 12.

A gyakori esőzés a vetésekre jótékony hatással van, azok fejlődésükben rohamos haladást mutatnak.

A gabonaüzlet ingadozó irányzatú. Hol 10—15 f. esnek, hol ugyanennyit emelkednek az árak. Az alapirányzat azonban — kellő indokolás nélkül — szilárdnak mondható.

A mai piacon elkelt:

1600 mm. buza 7-20—30

600 mm. tengeri 4-80—90.

Névleges jegyzés:

Zab 7.—

Árpa 6.—

Rozs 5-60—70.

— **Az „Aradi Ipar- és Népbank” hitelegylete** 1907. április 14-én délelőtt fél 11 órakor a bank emeleti tanácstermében teljes ülést tart. A teljes ülés tárgyai: 1. A teljes ülési jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldendő bizottság kinevezése. 2. A hitelegyleti bizottmányának 1906. évről szóló jelentése az egylet viszonyairól. 3. Az 1906. évi mérleg előterjesztése, kapcsolatban a számvizsgáló-bizottság jelentésével. 4. A hitelegyleti bizottmány kiegészítése 6 kiegészített tag helyett. 5. A számvizsgáló-bizottság megválasztása, mely 5 tagból áll.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— **Az Aradi Közlöny** távirati tudósítása. —

Budapest, április 12.

Kevés forgalom. Malmok tartózkodók. 5—10 fillérrel olcsóbb árakon. Amerika $\frac{1}{4}$ olcsóbb. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	7.96—7.87	7.85—7.86
Buza októberre	8.13—8.14	8.14—8.15
Rozs áprilisra	6.42—6.43	6.44—6.45
Zab áprilisra	7.67—7.68	7.67—7.68
Uj tengeri	5.32 5.33	5.33—5.34

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	667.25
Magyar hitelrészvény	781.15
Magyar jelzálog hitelbank	499.25

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kiváncsi. A kértezett régi nemesi familiából származik és hamisítatlan római katolikus.

A. S. D. J. Nem kobozták el Az ott idézett részletek tényleg benne vannak az említett könyvben s ha azt megtűrik, az újból való lenyomatást is meg kell tűrni, ha csak *Signore Szent Alfonz* jogutódai szerzői jogbitorlást nem látnak benne.

Tanítónő. Nem üti meg.

IDEGENEK ARADON.

Április 12

Központi szálloda. Schack Béla dr. főigazgató Budapest. — **Parkányi** Lajos gazdasági Muraszombat. — **Heisler** Miksa tanárjelölt Budapest. — **Horti** Mihály tanárjelölt Budapest. — **Ballagi** Mór tanárjelölt Budapest. — **Deák** Lajos tanárjelölt Budapest. — **Farkas** József tanárjelölt Budapest. — **Schwarz** Antal tanárjelölt Budapest. — **Moskovicz** Géza Budapest. — **Steiner** Albert tanárjelölt Budapest. — **Schey** Bódog tanárjelölt Tarcsl. — **Stolpa** Károly tanárjelölt Budapest. — **Miklós** Armand tanárjelölt Budapest. — **Aman** Ádám tanárjelölt Budapest. — **Győri** István báró birtokos Veszprém. — **Gelye** Gyula magánzó Budapest. — **Meck** Géza kárbecslő Budapest. — **Mandl** Zsigmond utazó Budapest. — **Ugron** Adolf birtokos Kézdivásárhely. — **Rosenberg** Bernát kereskedő és neje *Törökszentmiklós*. — **Fra-ter** Lénárd főmérnök Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. *Moiret* Lajos igazgató Budapest. — **Bodánszki** Viktor igazgató Bécs. — **Molnár** Lipót muzeumi levelező Newyork. — **Veisz** Jakab kereskedő Budapest. — **Rátkai** Tivadar hivatalnok Budapest. — **Kocander** D. fakeskedő Déva. — **Virág** Jenő hivatalnok Fiume. — **Jakobljewics** Antal gyáros Grác. — **Gyöngyösi** István mérnök Mosony. — **Pragán** Károly gyáros München. — **Bartha** Sándor gyógyszerész Kassa. — **Lang** Endre és családja Kaposvár. — **Kobel** János felügyelő Káransebes. — **Küchler** Sándor ügyvédjelölt. — **Papp** Imréné és leányai Békésgyula. — **Jermovics** Károly gazdálkodó Magyarcsanak. — **Nádor** Márton raktárnok Bécs. — **Bauer** Sándor kereskedő Gyulafehérvár. — **Hajdu** János ékszerész Temesvár. — **Vidor** Manó és neje Lugos. — **Petrik** Sándor mérnök Marosszlatina. — **Ligeti** József vasuti hivatalnok Kiszombor. — **Krausz** Gyula kereskedő Mitrovica. — **Oász** Béla dr. orvos Kalocsa. — **Somogyi** Zoltán tanító Baja. — **Tarnóczy** Elemér felügyelő Piski. — **Krekovics** Miklós bérlió Szarvas. — **Franyó** József vendéglős Zágráb. — **Lukács** Antal és neje Temesvár. — **Marianer** Antal nevelő Bécs. — **Singer** Géza szállító Makó. — **Szántó** Illésné és leánya Kőrösbánya. — **Ferenczi** József utazó Budapest. — **Rátkai** Tivadar utazó Budapest. — **Fuchs** Jenő utazó Budapest. — **Varga** Imre utazó Budapest. — **Boros** Mór utazó Budapest. — **Steiner** Lajos utazó Budapest. — **Barus** Mór utazó Temesvár. — **Fanti** Oszkár utazó Bécs. — **Klein** Herman utazó Bécs. — **Sternheim** Zsigmond utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet.

Szombaton, 1907. évi április hó 13-án:

Dr. ORMOSNÉ-DÉRY BLANKA mint vendég:

A szocialisták.

Eredeti színmű 3 felvonásban. Irta: Dr. Ormos Ede. Zenejét szerzte: Arany János.

SEMÉLYEK:

Kiss Sándor	Mariházi M.	Lidike, leánya	Zalai Margit.
Cseka Laci	Hunyadi J.	Kerekes Pál	Faludi K.
Pető Géza	Delli Lajo	Monu-Tamás	Szathmári A.
Sajó Elemér	Horti Sándor.	Garabolyos	Benkőné P.
Varga Péter	Kulesár L.	Nagy János	Várnai Jenő.
Teca, leánya	Déri Blanka	A fia	Benkő Józsi.

Kazdats este 7 és fél órakor.

Köszönetnyilvánítás.

Nem mulaszthatjuk el mindazoknak, akik felejtethet en halottunk

Özv. NAGY GYÖRGYNÉ
szül. **SZABÓ MÁRIA**

f. évi április hó 10-én délután végbement temetésén oly kegyesek voltak számos megjelenésük által mély fájdalomukat enyhíteni, különösen az Aradi szabad iparosok első betegsegélyző és temetkezési egyletének, a rózsafüzér társulat, a Mária társulat és végül mindazoknak, akik az elhunyt ravatalára koszorut voltak szivesek helyezni, ezuton is hálás köszönetünket kifejezni.

Arad, 1907. április 12.

1115

A gyászoló család.

URAK!!!

Oltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon 475. sz.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temes megyei telefon 517.

Jókai Mór munkái

(nemzeti kiadás.)

Mikes Kelemen Törökországi levelei

(100 koronás diszkiadás.)

Műveltség könyvtára.

Gáspár: Utazás a föld körül.

Képes Nagy Világtörténet.

Brehm: Állatok világa.

Reclus: A föld.

Herrman: Magyar Halászat és
a term. tud. társulat kiadásá-
ban megjelent több forrás
munka

267

antiquarice
leszállított árakon
kapható.

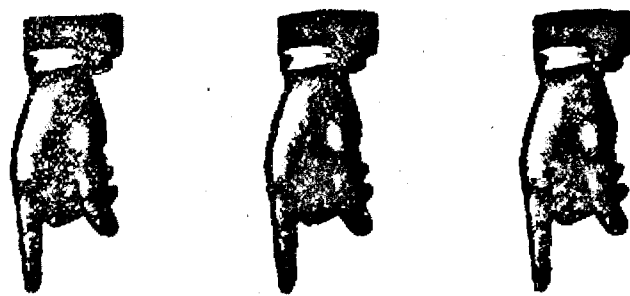
Több száz évfolyam
magyar és német fo-
lyóirat disztáblában,
egy kötetben 8—10
regény,
2—4 koronáig.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temes megyei telefon 517.

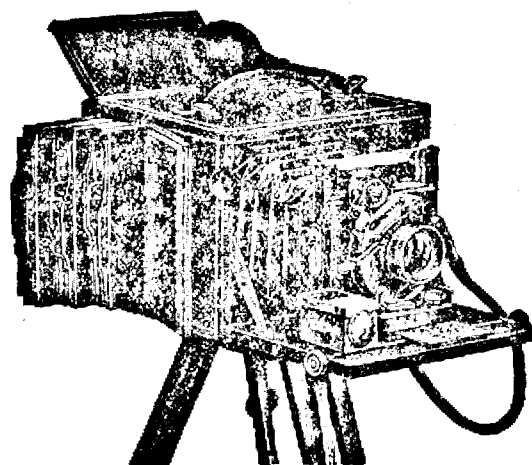

Sehol

992

sem szerezhetők be
jutányosabban

fényképező gépek,

fényérzékeny

szárazlemezek, másoló papirok,
levelező-lapok, Brom papirok,
Pigment papirok,

valamint minden, a fényképezéshez
tartozó vegyszerek, eszközök, lencsék
stb. — Eredeti gyári árak, bármely
gyári árjegyzék szerint. — Tekintettel
az „Aradi Fotoklub” által rendezett,
folyó évi május hó 1-én megtartando
Amateur-kiállításra raktáromat
ugy a rendes cikkel, valamint a mű-
vészies kivitelű Pigment- és gummi-
nyomáshoz szükséges anyagokkal
bőségesen szereltem fel.

BLOCH H.

fénykép-cikkek raktára Aradon.

Kiadó üzlethelyiségek!

Bodega üzlethelyiségnek

szánt magas souterain lakás, mely áll két teremből, egy külön szobából és mellékhelyiségekből, e célra igen előnyös helyen épülő házban **1907. augusztus 1-jére kiadó.**

Fodrász üzletnek

alkalmas helyiség, mellette 2 utcai szobás lakással **augusztus 1-jére kiadó.**

Iparosnak alkalmas

2 utcai szobás souterain-lakás **augusztus 1-jére kiadó.**

Bővebb értesítések

1101

Niga János

műépítésznél nyerhetők

(József főherceg-ut. I. szám, II. em.)

Telefon szám 184.

Mosóintézet átvétel!

Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást házilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézművességgel, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim remélni engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

550—1907. sz.

Fakerti körjegyzőtől.

Árlejtési hirdetmény.

Zimándköz községben emelendő iskola és tanítói laknak, valamint iskolai felszerelésnek 14796 kor. 48 fillér kikiáltási ár mellett vállalati uton leendő biztosítása céljából f. évi április hó 30-án d. e. 9 órakor Zimándköz község-házánál zárt írásbeli ajánlatok alapján tárgyalás tartatik.

Felhívtnak vállalkozni óhajtók, hogy a kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénzzel ellátott zárt 1 koronás bélyegű ajánlataikat az árlejtést megelőző nap déli 12 órájáig a fakerti körjegyzői hivatalhoz címezve annak kijelentésével, hogy a feltételeket ismerik s annak magokat alávetik, annyival inkább nyujtsák be, mivel a későbbben érkezők figyelembe vétetn nem fognak, valamint utóajánlat sem.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a fakerti körjegyzői hivatalban a hivatalos órák alatt betekintheők.

A község előjárósága tekintet nélkül az ajánlati összegre, az ajánlat elfogadási jogát fenntartja magának.

Fakert, 1907. évi április hó 7-én.

Rácz Márton,

körjegyző.

1113

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

a „Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon“

rendkívüli közgyűlésére,

mely Aradon, a gyári irodaépület igazgatósági termében

1907. évi április hó 29-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Napirend:

Az igazgatóság javaslata és határozathozatal a borosjenői gyár eladása tárgyában.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő letéti helyeken letéteményezendők:

Aradon: az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaságnál, vagy

1104

Budapesten: igazgatóságunk pénztáránál, (V., Sas-utca 25.) vagy

Bécsben: Schoeller és Társa bankházánál.

Az igazgatóság.

Földes Kelemen orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-tartalom és hányadék, vér, koros folyadék-gyülemek, epe és hugykőképződmények, nemmi szervek váladékai, torok lepedék, ondó, anyatej és korszövettani vizsgálatokat mérsékelt díjazásért. 288

Villanyvilágítási, telefon, csengettyű, és villámhárító

berendezéseket és javításokat, lámpák és csillárak átalakítását gáz- és villanyra szakszertlen és a legolcsóbban végzem. — Földámpákat, elektro-motorokat és lustereket mintakönyv, vagy rajz szerint szállítok. Legjobb minőségű villanykörtek, Auerek és izzólámpaszemeket raktáron tartok.

Diamant Ferenc.

Kazinczy-u. 1.
(A polgári iskolával szemben.)

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

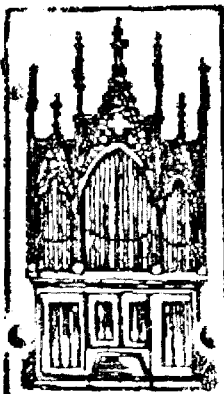
ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek, olcsón és kitűnő szakértelemmel eszközöltnék.

Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálok.

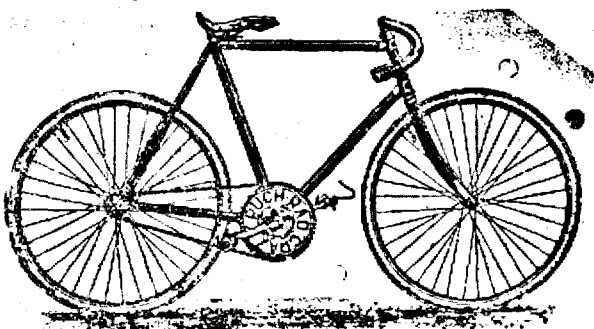
Az 1898. évi kiállításon a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Kalmár József

kerékpárraktára

486

Arad, Salacz-utca 2. szám.

Új és használt kerékpárok olcsó árért kedvező havi vagy heti részletekre kapható.

Nagy javító műhely.

Eladó szőlőoltványok!

Ez évi terméséből

amig a készlet tart

még különböző bor és csemege fajta

kiváló szép gyökeres fás szőlőoltványok

kerülnek eladásra mérsékelt ár mellett.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál

1080

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltványtermelő

Telefon 410. Arad, Batthyány-utca 13. Telefon 410.

Van szerencsém a becses közönségnek tudomásul adni, hogy a

Deák Ferenc-utca 33. sz. a.

új modern

pék-üzletet

nyitottam.

Tudomásul adom, hogy itten minden nap tiszta tejjel és bivaly-vajjal készült izletes **sütemények** kaphatók. Minden nap friss, jóízű **krumplis-kenyér** is, finom **teasütemény** és karlsbadi mód szerint készült vajas, tejes és vizes **kétazersült** is olcsón kapható. Ugyanitt lehet **minden délután** kenyeret és kalácsot **sütni**. Kapható elsőrendű **tejes-kenyér**.

A nagyérdemű közönség b. pártfogásáért esedezem.

639

Tisztelettel

Ehrman Henrik.

Hamerli-féle pécsi bőrkeztük 3 gombos és hosszú szaru, állandó nagy raktár!

Szőnyeg maradékok

meglepő olcsó áron!

Egyes kisebb és nagyobb nyírott

szőnyegek

prima Axminster, csekély szépséghibákkal, rendkívüli alkalmi vétel.

336

Vászon raktár!

Prima rumburgi és creas fehér és színes

asztalnemű.

Chiffon és pamutvászon legnagyobb gyári raktár.

Egyelőre nagyobb elővételek folytán még a régi olcsó árakban.

Harisnya raktárunk

páratlan nagy választék. Olcsó árak.

Váci és nagyenyedi

fegyházban kötött férfi 20, 25, 30 és 40 krajcár párja.

Női Hausschild pamutból kötött 55 és 60 krajcár párja fekete és divatszínben.

Rosenblüh H. és Társa, Arad.

Hamerli-féle pécsi bőrkeztük 3 gombos és hosszú szaru, állandó nagy raktár!

APRÓ HIRDETÉSEK.

3 szobás lakás

vízvezetékekkel májustól kiadó Wes-selényi-utca 21. Tudakozódni a ház-felügyelőnél. 1068

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadók

első és másodemeleti 2—3 szobából álló lakások május 1-től Hunyadi-utca 1. szám alatt, Szabadság-tér sarkán. 1087

Mérnök

uri családnál teljes ellátást keres. Ajánlatokat kér K. H. Budapest, IX. Ráday-u. 53. fszt. 1. címre. 1099

Francia „Blouse Album“

dus tartalommal, legújabb eredeti francia divatképekkel 1 korona 50 fillért kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 361

1—2 jó erkölcsű fiú

tanulónak felvétetik Sziszka csemegeüzletében, főpostával szemben. 1103

Egy teljes

elegáns hálószoba, ebédlő és más-nemű butor eladó. Megtekinthető 10—12 és 2—4-ig Erzsébet-körút 30. sz. 1070

Egy olcsó pince

az Acsev. palota közelében bérbe-vételre kerestetik. — Ajánlatokat „Pince“ jellegével a kiadóhivatalba kérünk.

Telephon sz. 242.

Kalmár József

hatóságilag engedélyezett villamos világítási felszerelő Arad, Salacz-u. 2.

Költözködéseknél vagy lakásváltoztatásoknál

villanyvilágítási

vagy 486

villanyos csengő

bevezetések vagy átalakításokat jutyányosan és gyorsan eszközöl

Kalmár József

villanszerelő Arad, Salacz-utca 2.

Kiadó magán-ház!

Kalász-utca 36. számú

5 szobás, fürdőszobával és gázzal berendezett

uri lakás

május 1-ére olcsón kiadó, esetleg 1086 eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szodás

és

málnaszörp

üvegek

jó állapotban néhány száz darab

eladó

Spärger és Hoffmann

cégnél 1112

Német-Bogsán.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörös és gyomorhév, rögzített székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házszer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ara egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

Moll feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz bevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, köszvény, orv és a meghűlés egyéb következményeinek legismertesebb népszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 30 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — Főszékhely:

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDES KELEMEN és HAJÓS ARPAD gyógyszerárakban.

Fischer Ármin

szobafestő és mázoló

Arad, Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal mindennemű

szobafestő és mázoló-munkát,

azonkívül gipsz utánzatot és szobakárpitozást a legegyszerűbb és legdiszesebb kivitelben vidéken is. 837

30.000 darab

színes, legdivatosabb fazonu

nap- és esőernyőt

minden elfogadható árban elárúsít

Nassan R.

nap és esőernyő készítő

ARAD, Szabadság-tér 19. sz.

Rosenblüh X. és Társa cég mellett.

Javításokat és áthúzásokat két óra

alatt eszközöl. 832

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjeggyel és aláírásával tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjeggyel tünteti fel és „A MOLL“ felirattal van ellátva.

Kiadóhivatalunkban nagyobb mennyiségű

file (nemez)

ipari célokra jutányos áron eladó.

Biztosítási
üzletszerzők

és szervezők

magas fixum és jutalék mellett felvételnek az Első Leánykiházasító Egylet m. sz. Gyermek és Életbiztosító

aradi vezérigynökségénél

Szabadság-tér 22. sz.

Színház-épület.

Bővebb felvilágosítást ad a titkár.

Telefon 421 sz.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban elárúsít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5—6. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

177—1907. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 6 drb. egyenként 6—6 m. hosszú fenyő és 2 drb. egyenként 10—10 m. hosszú vas marhaható vályu elkészítése iránt folyó évi április hó 15-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: a favályuk darabjára nézve 35 korona, a vasvályuk darabjára 200 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárban.

Az árlejtésen részt lehet venni írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételét igazoló pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székeének 1907. évi április hó 8-án tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k. aljegyző.

Örökzöld

Angol-park és Pázsitfűmagok, konyhakerti magvak, raffiahárs, szobapadió beeresztő szerek friss és jó minőségben kaphatók legolcsóbban

DÜRR GUSZTÁV

csemege, fűszer, pezsgőbor és ásványvíz kereskedése

A R A D, a városházzal szemben.

Telefon 118.

1117